

De potestate principum in ecclesia.	• 73.
De iudiciis.	• 74.
De prauis iudiciis.	• 77.
De verbosis & iracundis iudiciis.	• 76.
De personarum acceptiōe.	• 78.
De muneribus.	• 78.
De testibus.	• 79.
De caufidiis.	• 60.
De oppressoribus pauperum.	• 61.
De tribulacōibus iustorum.	• 62.
De amatoribus mundi.	• 63.
De amatoribus misericordie.	• 62.
De prauitate huius vite.	• 67.
De exitu.	• 66.

Incipit liber tertius Beati yfidorii.

De flagellis dei.

Capitulum. Primum.

Duine sapiencie subtilitas sicut interi⁹
ut testis scrutatur cōsciencias. ita ex
terius irrogat penas. Ut vix sit testi
moniū pphete. quia ipse est et testis
& iudex. Miserere dñe miserere yfidero indigē a
gētū et digna paciētī. assidue peccātī & tua fla
gella cotidie sustinentī. Ordinata est miseracō
dei. que prius hic hominē p flagella a peccatis
emendat. & postea ab eterno supplicō liberat.

Electus enim dei doloribus future vite lucretur
Nequaquam deus delinquenti peccat. quoniam peccato
rem aut flagello tempali ad purgationem ferit
aut iudicio eterno puniendum relinquit. aut ipse
in se homo penitendo punit quod male admisit.
ac proinde est quod deus delinquenti non peccat. Iusto
temporalia flagella ad eterna proficiunt gaudia. ideo
quod a iusto in penis gaudere debet. et impius in pro
spirationibus timet. Neque iusto neque reprobo. deus mi
sericordiam et iustitiam subtrahit. Nam et bonos hic
per afflictionem iudicat et illic per misericordiam
remunerat et malos hic remunerat per tempa
lem demeritiam et illic punit per eternam iustitiam
In hac vita deus parcat impijs. et tamen non parcat
electis. In illa parcat electis. non tamen peccat im
quis. Periculosa est in hac vita securitas ma
lorum. et bonorum dolor tranquillus. Nam iniquus
post mortem ducetur cruciatus. iustus vero dor
micit post laborem securus. Non tantum de corpora
libus passionibus sed etiam spiritualibus oportet
intelligi. ut quanto quisque aut in corpore aut in
mente flagella sustinet. tanto se in fine remunerari
speret. Sepe occulto dei iudicio est flagella correptionum
fuit reprobi in hoc mundo. dumque multa damp
nabilia commisisse videntur. despecti tamen a deo nullo e
medationis vltore feriunt. Pro corripit flagello quod
a deo diligite si peccauerit. dicit te amos propheta

Tātūmō vos cognoui ex oib; natiōibus ter
re. Id circo visitabo sup vos omnes iniquitates
vestras. Quē enim diligit domin⁹ corripit. fla
gellat enim omnē filiūm quem recipit. valde ne
cessariū est iustum in hac vita temptari vicijis
et verberari flagello ut dū vicijis pulsaf de vie
tutibus nō supbiat dū vero aut animi aut car
nis dolore atteritur a mūdi amore retrahatur
Tēptari aut oportet iustū h̄ temptacōe plage
non temptacōe luxurie. Durius circa suos ele
ctos in hac vita deus agit. ut dū forciōib; fla
gelli stimūl feriūtur. nulla oblectamēta presē
tis vite delectēt. Sed celestem patriā vbi certa
requies expectatur indefinenter desiderent. Ele
ctos vite istius aduersitate p̄bai ut scdm petz
iudiciū a domo dei incipiat dum in hac vita ele
ctos suos deus iudicij flagello castigat.

De gemina percussione.

Cap. 2.

Gemina est percussio diuina. Vna in bonam
optem qua percussimur carne ut emēdemur
Altera qua vulneramur cōsciēcia et caritate
ut deū ardētius diligamus. Gemino more de
us respicit vel ad vniū vel ad vīdiciā. Ad ve
niam sicut petrū. Ad vīdiciā sicut cū facta zo
domoz se descēsurum a visurū testatur. Trimo
moda racōne deus quos voluerit percussit. id est
ad dampnacōnem reprobos. ad purgacōnez

quos errare videt electos. ad probatōem iustorum. Primo nāq; modo egiptus cesa est ad dāpnatōnem. Scdō modo pauper lazarus ad purgatōnem. Tercō modo percussus est iob ad probatōnem. Flagellatur homo plerūq; a deo ante peccatum. ne malus sit ut paulus qui a sathane angelo instigante. carnis tolleābat stimulos Flagellatur etiam a post peccatū ut corrigatur ut in apostolo qui traditur sathane in interitū carnis ut spiritus salu⁹ esset. Non tamē iuste murmurat. qui nescit cur vapulat. Nam ideo de⁹ plerūq; iustū flagellat ne de iusticia supbiens cadat In hac vita de⁹ tāto magis stud; ut pareat quāto magis expectādo flagellat. s; alios feriedo corrigit De quib; dicit. Ego quos amo arguo a castigo. Alios feriedo punit quos incorrigibilis delinquētes aspicit. Quosq; iā nō sub disciplina ut filius pat. sed districta dāpnatōe ut hostes aduersarios percutit. De quibus dicit. Flagello inimici percussisti te castigatōe crudeli. Et iterum. Quid damas ad me super contritōne tua. insanabilis est dolor tuus. unde quisq; festinet a timeat ne simul feriatur vita cuius cum culpa. Flagella namq; tūc diluit culpam cū mutauerit vitam. Nam cuius mores nō mutat. actiōnes nō expiat. Ois percussio diuina aut purgatō ē vite pñtis. aut imitū pene sequētis

Nā quibusdam flagella ab hac vita inchoant et
in eterna percussione perdurant. Vñ per moysē
dñs dicit. Ignis exarsit in ira mea. et ardebit
vsq; ad inferos deorsum. A quibusdā dicit solz
Nō iudicabit deus bis in die. Quī tamen nō
attendunt illud quod alias scriptū est. Ihesus
populū de terra egiptū liberās. scdo eos quī nō
crediderūt pdidit. Quamuis enim si pro vna
culpa bis non percussur. vna tamē percussio in
telligitur que hic incepta illuc pficietur. Et in
hīs qui omnino nō corriguntur precedentiū per
cussione flagelloꝝ sequentiū fit iniciū tormē
torum. Vnde est qd in psalmo scriptū est. Opiā
tur sicut diploide cōfusione sua. Diplous enim
duplex vestimentū est. qd figuratiter induunt
quī a tpali pena et eterna dāpnantur. vñ et ihe
remias. Contriō inquit super cōtriciōem. id est
dāpnatiō gemina. et hic in futuro seculo. Et idē
alibi a duplici cōtriciōe cōtere eos. gemina
pena. presenti scilicet et futura. Quibusdā secre
to dei iudiciō hic male est. illic bene. Scilicet ut
dum hic castigati corrigantur ab eterna dam
pnatiōne liberentur. Quibusdā vero hic bene est
et illic male. Sicut illi accidit. qui hic potencie
claritate cōspicius post mortē gehenne ignibz
traditur cruciandus. Porro quibusdā hic et il
lic male est. quia corrigi nolentes. et flagellari

in hac vita incipiunt et in eterna percussione damnantur. Certum est enim tanto immergi quosdam de spaciōis profundo ut nec per flagella valeant emendari. De quibus per prophetam dicitur. Frustra percussi filios vestros disciplinā non receperūt. Plerumq; iustus plangit et nescit utrum pro omnibus peccatis suis presentia patris flagella an pro vno tantū. Et nescit quod sit culpa illa pro qua meruit pati eiusmodi supplicia. et pro ipso ambiguo maxime in merore versatur. Quāuis flagella iustum a peccatis absoluat ad huc tamē sub vindictae metu turbatur. ne instantes ei plage sufficiant ad purganda delicta. Proinde ergo dum presentia patris et futura pamescat quodamō sicut ait propheta. pro suis peccatis duplicia recipit. De infirmitate carnis. Cap. 3.

Ese non nullos eiusdem qualitatis homines qui nesciunt corrigi nisi alios viderint flagellari. Sicque proficiunt operatione malorum. dum sibi id accedere timet in quo perire alios videt. Quosdam videt deus nolite proprio voto corrigi aduersitatem agere stimulum. Quosdam etiam prescians deus multum peccare posse flagellat eos corporis infirmitate. ne peccet ut eis utilius sit frangi languoribus ad salutem quam manere incolumes ad damnationem. Visitatio dei nec semper in bonum accipit. nec semper in malum. In bonum enim accipit. sicut visita nos in salutari tuo

In malum vero iuxta illud. In tpe visitaōis
sue peribūt. Tribus ex causis infirmitates ac
cādūt corpibus id est ex peccato. ex temptaōe
a in tempancia passionis. Sed huic tantū no
iustissime humana potest medicina succurrere.
illis vero sola pietas diuine misericordie. Quī
valenciōres sunt a sani vtile est illi infirmari a
peccatē ne p vigorem salutis illicitis se sordidā
res cupitatū a luxurie desiderijs peccēt. Duricia
que mentem premit nec scētur vtiliter multa
tur in carne ut scētiatur. atq; intellecta emen
dētur. Nam cicius vulnera carnis scētiuntur q̄
aie. idēo q; p carnis flagella errantes cici⁹ corri
guntur. Hoc quippe indicāt in pauli ocul⁹ squa
me infidelitatis. Que dū mutate sūt p increpa
cōē; in ocul⁹ carnis ofestim soluta ē duricia mē
tis. Et pniōsa sanitas q̄ ad inobediēciā hōiem
ducat. Est et salubris infirmitas que p diuinā
correpōem mentis duriciam frāgit. Languor
anime id est peccatorum infirmitas perniciosa
est. De qua etiā ap̄ls ait. Quis infirmatur a
ego non vroz. Nam infirmitatem carnis vtilē
esse idē ap̄ls approbat dicens. Quando infir
mor tūc forciōr sum.

De tollerācia diuine correpcōis. Cap. 2.

Vermutare in flagellis dei peccator homo
nō deb; qmā maxime per hoc quo corripit

emēdatur Vnusquisq; aut tūc leuius portat qđ
patitur . si sua discusserit mala pro quibus illi
infertur retribucio iusta . Discat non murmu
rare qui mala patitur . etiam si ignorat cur ma
la paciatur . et per hoc iuste se pati arbitretur p
qđ ab illo iudicatur cuius nūq̄ iniusta iudicia
sunt . Qui flagella sustinet . et contra deum mur
murat . iusticiam iudicantis accusat . Qui vero se
cognoscit a iusto iudice pati que sustinet . etiā
si hoc pro quo patitur ignoret . per hoc iustifica
tur per qđ seipsum accusat et dei iusticiam lau
dat . dū ex rebus prospis iustus exēpla prestat
hominibz . necesse ē eū iterū et aduersitatibz tan
gi . quatin⁹ ei⁹ paciētia oprobretur ut denuo for
titudinis documēta ex eo sumāt . qui pspitatis
eius tpanciā agnouerūt . Qui passionibus ani
me insidiāte aduersario cruciatur . nō id arco
credat se alienari a cristo qui talia patitur sed
magis per hoc dō emēdabilē se esse existimet . si
dū hec patitē laudet poct⁹ . quā accuset . Ad mag
nam vtilitatem diuino iudicō . mēs iusti diuer
sis temptacōibus passionum agitur . Pro
quibus si deo gratias egerit . siueq; culpe qđ ta
lia dignus sit pati reputauerit . hoc qđ ex passi
one ei acciderit pro virtutibus reputabitur .
quia et diuinam agnoscat sciēciam . et suam cul
pam intelligit .

Multis temptacōnum calamitatibus mēs
 iustus in hac vita pulsatur. Vñ a optat ab
 hoc seculo funditus euelli. quo et erūpnis care
 at a fixam illam securitatē inueniat. Inter eas
 penas quas iustus in corpore patitur atq; eas
 quas mēte p fraudem dyaboli tollerat multum
 iſtē. Nā gū⁹ fert q̄s interi⁹ lug; q̄ eas q̄s ex te
 ri⁹ sustinet. Has enim a loco eūtat a tpe. illas
 nec loco eūtaē pōt nec tpe. Nō āplius electos
 temptat dyabol⁹ q̄ dei volūtas pmitit. Tem
 prando autem s̄ctorum pfectibus seruit. Et si
 nolēs tamē sanctorū vtilitatē seruit dyabolus
 quādo eos temptacōibus suis non decipit sed
 potius erudit. nam temptacōnes quas ille ad
 humanū interitum mouet. iterdū crist⁹ ad ex
 ercitiū virtutū salubri vtilitate conuertit. Inſi
 die dyaboli atq; astucie q̄tus huc atq; illuc q̄
 rētes quē deuorent diffundātur a potestate tñ
 diuina non egrediūt ne tñ noūāt quantū ma
 liciose otendūt. Nam quando s̄ctorum virtus
 tanta tollerare potuisset. si supna dispensacō pi
 o moderamine nequiciā demonū non frenaret
 Et licet dyabolus temptacōnē iustoz semp in
 ferre cupiat. tamē si a deo potestatē nō accipit
 nullatenus adipiscī potest quod appetit. Vnde
 et omnis voluntas dyaboli iniusta est. tamen

permittere deo. omnis potestas iusta. Ex se enim
temptare quoslibet iniuste appetit. sed a eos qui
temptandi sunt. non nisi temptari deus iuste per-
mittit. Unde etiam in libris regum de dyabolo
scriptum est. Quia spiritus domini malus irruerat in
saul. Vbi iuste queritur. si domini cur malus. si
malus cur domini. Sed duobus vbi comprehensa est
a dei potestas iusta a dyaboli voluntas iniusta.
Nam spiritus malus per nequissimam voluntatem
a idem spiritus domini per acceptam iustissimam po-
testatem. Dyabolus non est immissor. sed incen-
tor potius viciorum. Neque enim alibi cupiditatis
fomenta succedit. nisi vbi prius prave cogi-
tationis delectatione asperit. Quam si a nobis sperni-
vberius aspererit sine dubio ille confusus discedit
statimque franguntur iacula cupiditatis eius
contemptaque iacent a sine luce faces eius extin-
guuntur. Sollicite hostis insidias intelligere potest
a cauere dei suum opus. sicque innocentie vite existere
simpliciter a tamen oporteat eum in simplicitate esse pru-
dentem. Qui prudentiam simplicitati non miscet. iuxta prophetam coluba est seducta non habens cor. Sed ideo
coluba est quia simplex est. idem autem cor non habes. quod
ignara prudentie est. Sepe fraus sathane sanctorum
cordibus aperit quando per spiritum boni angelum se simu-
lans lucis. dum mittitur electos decipere detegitur
atque contempnitur. Sic a verba fallacis doctrine

deus sanctos suos facit intelligere quatenus dy-
abolicum errorem interius cognoscant. ut sollicite ca-
ueant. discretio sanctorum tanta esse debet ut in-
ter bonum et malum predicti ratione discernant ne eos
dyabolus per spem boni fallat. Hec est enim p-
dicatio yosue dicentis. Noster es an aduersarioꝝ
propter hoc et iheremie dicitur. Si sepaueris p-
cium a vili quasi os meum eis. Tunc enim bene
de se iudicant sancti quando eos deus fallacia de-
monum temptamenta facit intelligere. Multi deci-
piuntur a dyabolo et ignorant se esse deceptos pro-
phete osee testimonio declarante. Comederunt in-
quit alieni robur eius. et ipse ignorauit. Alieni
maligni spiritus signantur qui virtutem mentis co-
medunt. hanc corda negligenter non intelligunt
Tamquam inermis dyabolus vincit quando de a-
perta iniquitate hominem deprauare conatur. Ar-
matus vero tunc incedit dum per speciem sanctita-
tis et virtutis ea que sancta sunt destruit. Quando
et qui decipit sua detrimenta non sentit. sed tamquam
sint virtutes que sunt vicia sedat et diligit. In
oculis carnalium dyabolus terribilis est in ocu-
lis electorum terror eius vilis est. Ab incredulis
ut leo timetur. a fortibus in fide ut vermis contem-
pntur. ad momentum ostentus repellitur. Qui sug-
gestionibus dyaboli non recipit iniquas. infidi-
as minime transit. Nam facile in consequenti opere

repelliē. si prima oblectamēta illius respiciantur
dyabolus enim serpens est lubricus. cuius si ca-
piti id est prime suggestioni nō resistitur. tōt⁹
interna cordis dum cōsentit illabitur. Temp-
tationū dyabolicarū imitia fragilia sunt que si
non cauentur sed p̄ vsū in cōsuetudinem trā-
seunt. in nouissimis fortiter cōualescunt. ita ut
nūq̄ aut cū difficultate vincantur. Dum in tota
vita dyabolus preuaricari hominē cupiet. am-
plius tamen in fine molitur decipere. Hinc est
q̄ in principio contra prothoplastum serpentū
dictū est. Et tu insidiaberis calcaneo eius. Quia
nimiz hominē quē dyabolus in cursu preterite
vite nō decipit in nouissimis sup̄lantare dispo-
nit. Proinde quāuis q̄s q̄ sit iust⁹. nūq̄ necesse
ē. ut sit in hac vita secur⁹. s̄ sēp humil⁹ caueat
sēp q̄ ne in fine corruat sollicit⁹ p̄timeat. Dy-
abol⁹ suis fautoibz blādif. dei suis vero molitē
tēptamēta otraria. exēplo dñi q̄ se post baptis-
mū pass⁹ ē a dyabolo p̄tēptari. dyabol⁹ sādōs
oēs nō tenēdo possidz. s̄ tēptādo p̄sequit. Nam
q̄ nō in eis intrinsec⁹ regnat. extra eos extrinse-
cus pugnat Et q̄ interius amisit dominū. exteri-
us cōmouet bellum. Tunc cōtra eū quem pos-
sidet dyabolus acrius seuit quādo se virtute di-
uina ab eo expellēdū agnoscat. Vñ a immūd⁹
spūs tūc gūi⁹ decipit puez in q̄ habitabat. qñ

ad xpi imperiū exire ab eo coact⁹ est. Quod fa-
ctum et ad pob vba respicit. vbi in nouissimis
behemoth caudā suā q̄si cædrus stringit. Pl⁹
dyabolū contra eos diuersis temptacōmbus in-
sistere. qm̄ possunt a alijs sua vtilitate pdesse.
ut dū illi impediūtur ne p̄ficiāt qui ducēdi sūt
Maligni spiritus hoc q̄ intra nos mūdare cupi-
mus sine intermissione tēptāt iterū sordidare
Sācti aut̄ presago spiritu eoz infidias precog-
nosunt. Et quī q̄d in se metipsis terrenū senā-
unt indefinēter opibus sādīs exhauriūt ut ex-
intimis puri inueniātur. Eodē blandimēto dēci-
piuntur nūc p dyabolum homines q̄ protho-
plasti in paradiso sunt dēcepti. Multis enim vicō-
rum prestigijs mētes reproboꝝ p̄tēptādo delu-
dit. Nunc enim p̄missis dēcipit. nūc rebus trā-
sitorijs quasi necessarijs illicit. Nūc enim ipsa
inferni supplicia quasi leuia ac trāsitoria fugge-
rit. quatin⁹ miseroꝝ corda incupiditate lasciuī
aq; dissoluat. secumq; ad tartara ducat. Argu-
menta tēptacionū. malarūq; cogitacōnum se-
mina. que in cordib⁹ hominū dyabolus fundit
ita sepe vndiq; captā implicat mentem ut ex q̄-
pte euadere quisq; tēptauerit sine p̄iculo exire
non possit. veluti si iures hoc facere qd si feceris
pecces. si nō feceris reus p̄iurij sis. In tāto ergo
mali discrimie ut euadēdi adit⁹ pateat. minora

potius eligenda sunt ut maiora vitent. Dyabolus quando decipere quēq̄ querit. prius naturam vniuersūq; itēdit et inde se applicat. vnde aptū hominem ad peccandum inspererit. Ex ea pte homines dyabolus tēptat qua eos per ex crescentem humorem facile inclinare ad vicia cōspicit ut scdm humoris compassionem adhibeat et temptacōnem. Lege balaam qui in figura dyaboli cōtra populum dei. ex ea parte precipit permissos pretendere laqueos ex q̄ facili⁹ sensit eos esse lapsuros Nam et qui aquā alicui deducit nō eam per aliā partem mīctit. nisi vbi eius impetum intendit. Nullus culpam non ex istimet quā ex ppria passione sustinet. sed quā tum valet cōtra id qd̄ tolerat pugnet. Nam si cōpassione ceditur. temptacōni l̄ vicio nequa q̄ resistitur. Ideo dyabolus in sacris eloq̄is behemoth id est animal sz. quia de celis lapsus ad terras cecidit. Ideo leuiatam id est serpens de aquis quia in huius seculi mari volubili versatur astucia. Avis vero p̄trea nominat. qz p̄t sup̄biam ad alta sustollitur. Et recte hīs trib⁹ vocabulis appellatur qz pro suo merito aerē q̄ si avis pro carcere meruit. terra ut animal putē dū sit. spēs ut in hui⁹ seculi mari insana iactet fluctuacōez. Ex eo enī qz p̄ mēbra sua dyabolus opatur sortitē vocabula. ita qz singuli aguntur

incedente illo ipse nominatur ex eo. Quē enim
non decipit dyabolus. vñ animal est. Hoc ē dū
p carnis luxuriā tēptat. vñ serpens est. Hoc ē
cupiditatis ac nocēdi maliciā. Quē autē nec sic
decipit insidiatur ei. vñ avis est. Hoc est supbi
e ruina. vñ enim dolos ppat. quousq; inueniat
viā p quā incautū decipiat. Aliud est intrā in
mērem cuiquā dyabolū. aliud vero inhabitare
nā q in corda sanctorū ingreditur dum malas
suggestiones insinuat. sed nō inhabitat in eis
q; in suo corpe nō eos traducit. Qui vero in cor
pō eius sūt. ipsos inhabitat. q; ipsi sunt tēplū
eius. Et si furripiat mētib; electorū dyabolus
non autē in eis requiescat sicut in cordib; reprobo
rū nā calore fidei mox excitatur ut exeat ab ele
ctis. Nonnulli quos iam auīdo ore dyabolus deu
uerat rursus diuini iudiciū occulta misericōe
ab eius ore eripiuntur q; salutē restituntur. Nā
sepe multos quos antiquus hostis luxurie teno
mersos tenuit potēcia diuina p potēciā ab ei
faucibus trahit. Quoniā de bonorū interitu pro
pheta dicit. electos esse dyaboli escā: dum ali
bi scriptū est de illo. fenū sicut bos comedet mī
q; in oculis dei fenū sunt. qui electi cibus scdm
homines esse vidētur. Ac p hoc qui de bonorum
numero peūt. apud homines electi. apud deū
fenū existūt. Eū dyabolus iam deglutisse dicit

•

que iam profecto scelere deuorasse videtur. Eū
vero quē non deglutit opus perfectione. sed
temporānū ille sebris mordetur ut deuoret. ad
huc quasi in maxilla mādēt. vñ apaulus habz
stimulos carnis ut humilietur. nō habet peccā
di perfectionem qua degluciat. Os dyaboli
verba eius sunt. verba eius vero inspirationes
occulte sūt. quibus corda hominū alloquēs. oc
cultis vrit cupiditatibus. Quidā ob incorrigibi
lem iniquitatē. quā spē nō corrigūtur. immū
dis spiritibz verādi tradū. ut arripieudi eos
deōnes corpaliē habeant potestatē terroribz
eoz afflicti humiliēt a peniteāt ac saluent. Si
cut a apls. chorinthēis scribēs dicit. Tradite
hmōi sathane in interitū carnis ut spūs salu⁹
sit. vtile ē enim quosdā peccātes ut aie saluēt
sathane corpaliē deputari. q̄m⁹ ex p̄nti correp
tōe futurū iudiciū timeāt de cetero deliq̄re caue
āt. Quidā aut potestati demonū ad emēdatōez
deputāt q̄dā vero despecti ad solā pdicōnez tra
dū. Nonūq̄ dyabol⁹ aduersus hoiez iustū ā tri
bulatōes cordis illi exaggeāt. ā dolores corpis
fiscitat. Hic ē q̄ apls ait. Dat⁹ ē mī stimū⁹ car
nis mee āgel⁹ sathane ut me colaphiset. Sepe
iusti mētē varijs vexationū doloribz vis demo
nū cruciat. vñ inēdū vsq; ad despatōis āgusti
am coartat. Permanētī autē in dei amore aie

et ipsa tal' angustia ad merita proficit. Nam siue
in animo siue in corpore per instinctum immundorum
spirituum. quolibet aduersa iustus patitur ex de
i vtiq; permissu id patitur. Quod si hoc ipsum ad
dei gloriam humilis referat et dicat si bona susce
pimus de manu domini mala autem quae non su
stineamus iste non separatur a deo sed coniungitur
quolibet atroci angustia torqueatur. Multa iustus
aduersa in anima patitur instigatione demonum.
sed talibus temptationibus pira vite eterne non potest
quod pius dominus ad damnationem culpe nostrae
non deputat. quod de sue maiestatis permissu. nolens
qui patitur portat. Nam ibi peccamus ubi cupidita
tatem et voluntatem deflectimus. Vbi vero violenter
addicimur et si facinus aut flagitium non est mise
ria tamen pro flagitio et facinore est. Sed qui de
um laudat pro irrogata miseria. commissa procul
dubio euacuat facinora.

De temptationibus sompniarum. Cap. 6.

Plerumque demones in noctibus occurrentes
humanos sensus per visiones turbant. ut
formidolosos et timidos faciant. Aliquociens et
despatione peccatorum mentem conuersi per soporem
conturbant. horreda quoque gehene supplicia mimitant
Nonnumquam autem et aperta impugnatione grassantes
humana corpora verberant. Quod tamen deo permit
tente malis sit ad vindictam. iustis ad tollerantiam

•

et gloriã. Plerumq; immūdi spirit⁹ eos quos
incumbere in seculi amore cōspiciūt. dormientes
quadam vane spei p̄spirate illidunt. Quosdã
vero quos formidare aliqua aduersa p̄fēiunt
dormientes inani terrore cōcutiunt. Sicq; mise
rorum corda varijs illusionibus intemptates
modo vacua prosperitate demulcent. modo va
na formidine terrent. Quia aut nullis aut raris
p̄scij sunt delictis. aut nūq̄ aut raro terroribus
fatigantur nocturnis. sed placido sompno qui
escētes. interdum etiam p̄ soporē quedã archa
na et mistica cōtuentur ac vident. Qui vero cor
da sua grauioribus vicijs polluerunt cōsciēti
e pauore illusi species tremēdas aspiciūt. Fal
lax enim ymago mētes miserorum diuersis il
ludit ymaginibus. et quos vigilantes in vitia
traxit dormientes fatigat. ut numq̄ securos re
buiescere sinat. Nō nūq̄ etiam electorum men
tes horrendis ymaginibus sompniorum spiri
tus immūdi terrificare conantur. et quos vigi
lantes vicijs temptant nec superant acriter do
mientes impugnant. Sãcti aut et si ad momē
tum huiusmodi visionibus commouentur. mox
tamen euigilantes illusionū vanitates despici
unt intencionemq; suã protinus ad deum ouer
tunt. Diuersę sunt qualitates sompniõz. Que
dã enim ex saturitate. siue inanitate occurrūt.

quodam per experientiam nota sunt. quodam vero ex propria
cogitatione oriuntur nam sepe quod in die cogitamus
in noctibus recognoscimus. Nonnulli autem visiones
spirituum immundorum sunt illusiones. salomone ap-
probate. Multos inquit errare fecerunt sompnia et
illusiones vane. Porro quodam iusta sunt modo
hoc et supne reuelationis misterio sicut legitur
in lege de yoseph filio iacob. quod sompnio fratres
preferendus predicat. vel sicut in euangelio de io-
seph spouso marie. quod ut fugerz cum puero in egip-
tum sompnio admonitus est. Nonnumquam et per mixta ac-
cidunt visiones et cogitatione simul et illusiones at-
que idem cogitatione et reuelatione. danielle dicente.
Tu rex inquit cogitare cepisti in stratu tuo quid
erit futurum post hec et quod reuelat misteria ostendit
tibi quod ventura sunt. Etenim sepe ea in quibus cogita-
tionum nostrarum sensum porrigimus quodam mentis excel-
su reuelant. dum requiescimus. Quauis nonnul-
la vera sint sompnia facile tamen eis credi non oportet
est. quod a diuersis ymaginationum qualitatibus oriuntur
et vni veniant raro considerantur. Tam facile igitur
sompniis fides adhibenda non est ne forte satana-
nas in angelum lucis se transformans quolibet incau-
tum fallat. et aliqua erroris fraude decipiat. Non-
numquam interdum demones deceptorum fraude ita
quosdam curiosos obseruantes illudunt ut quedam
sompnia non aliter eueniant quam ostendunt ut enim

in multis fallat infidū et vā p̄nunciāt. S; quā
uis ita accidāt crēpnēda sūt ne forte de illuſio
ne p̄cedāt recolētis ſcripture dicētis. Si dire
rit vob et ita euenerint nō credatis. Sōpnia ſi
milia ſūt augurijs. et q̄ ea intēdūt v̄re auguria
ri noſcūt. Scire autē debem⁹ nō eſſe vā ſompni
a que cogitās aim⁹ die noctuq; ſibi ymaginatē
Mētes enī nō nūq̄ ip̄e ſibi ſomnia fingūt. Sepe
enī dū p̄ora mala p̄ triftē memoriā ac gr̄hene
vididā in nob ip̄e recolēdo ymaginam⁹ hui⁹
modi ymaginatōnes mētis a de p̄teriti admiſ
ſi. aut de futuri ſupplicij memoria vigilātib; ſūt
et p̄ viſiones ſompniāq; occurrūt. et cogitacū
mētes occiūt. Nā vna in memorie ſūt vtraq;
ſiue vigilātib; ſiue dormientib; nob. Tali enī a
nimi monicōe horribiliq; pauore etiā p̄ q̄erē cō
cuſimur et q̄ ḡuā ſint q̄ om̄im⁹. et q̄ duā q̄ p̄
timelcim⁹ mētis aſpectu etiā in ſompno crēpla
mur. Nō eē p̄cēm qm̄ nolētes ymaginibus no
cturnis illudimur. ſ; tūc eē p̄cēm ſi atē q̄ illuda
mur cogitacōis effectib; p̄uenim⁹ Luxurie q̄ppe
ymagines q̄s in v̄itate geſſim⁹ ſepe dormiētī
b; in aīa apparēt ſ; in orie ſi nō occupādo oc
currūt. Qui nocturna illuſione polluit. q̄uis et
ſi extra memoriā turpiū cogitacōnū ſe ſeciat in
q̄natū tū hoc ut tēptaret culpe ſue t̄buat ſuāq;
in mūdiciā ſtatim flētibus tergat.

Hoc est remedium eius q̄ vicōrum tempra
 mētīs exeluat. ut quociens quolibz tāgīt
 vicio tocēs ad oracōnem se subdat. Quia fre
 quēs oracō. vicōrū impugnacōnem extinguit.
 Tam p̄seueranter oportet intendere animum
 nostrū in orādo atq; passando. quousq; impo
 rtunas desideriorū carnaliū suggestiones q̄ no
 stris obstrepūt sensibus fortissima intencōne
 supemus. ac tā diu insistere. quousq; persisten
 do vincamus. Nam negligētes oracōes nec ab
 ipso homine impetrare valēt quod volūt. Quā
 do quisq; orat. factū spiritū ad se aduocat. at v
 bi venerit cōfestim temptamēta demoniorum
 que se mentib⁹ humanis immergūt presēciā
 eius ferre nō sustinentes effugiunt. Oracō cor
 dis est. non labiorū. neq; enim verba deprecā
 tis deus intendit. sed orantis cor aspiciē. Quod
 si tacet os cor orat. et vox fileat q̄uis hominib⁹
 lateat deo latere nō potest qui cōsciencie p̄ns ē
 Melius est autē cū silentio orare corde sine sono
 vocis. q̄ solis verbis sine intuitu mentis. Nūq̄
 est sine gemitu orandū. nā peccatorum recorda
 tio merorem gignit. Dū enim oramus si ad me
 moriam culpam reducimus. magis reos tunc
 nos esse vgnossumus. Ideoq; cū deo assistim⁹
 gemere et flere debemus reminiscētes q̄ gūia

funē scelera que cōmissimus. quāq; dura infer
ni supplicia que timemus. Mēs qualem se in o
racōne offert. talem post oracōnem conseruet.
Nam nichil proficit oracō si denuo cōmittitur
vnde iterum venia postuletur Ille enim precīs
desideratū effectum sine dubio percipit. qui qđ o
rando abluī postulat delinquendo non iterat
Mens nostra celestis est. ⁊ tunc orando deum
bene contemplatur. quando nullis curis aut
erroribus impeditur. Apta est enim ad bonum
in sua natura in aliena vero turbatur. Quā est
oracō quam in suo tempore seculi nō interueni
unt cure. Lōge autē a deo ē animus q̄ in oratio
ne cogitacōib; seculi fuerit occupat⁹. Tunc ex
go veraciter oramus quādo aliunde nō cogita
mus. Sed valde pauca sūt q̄ tales oracōes ha
beāt s; licet in q̄busdā sint. difficile tamē ut sem
p sint Mēs q̄ ante oracōez vacās a deo illicitis
cogitacōibus occupatur. dū in oracōnez vene
rit cōfestim illi ymagines rerū quas nuper co
gitauit occurrūt. aditumq; precīs obstruunt
ne se mens libera ad celeste desiderium erigat
Purgandus ē itaq; primū animus atq; a ter
raliū rez cogitacōib; segregand⁹ ut pura acies cor
dis ad deū vere et simpliciter dirigatur. Nos
vero tunc impetranda diuina munera credim⁹
quā simpliciter effectu assistim⁹ cū oram⁹ Multis

modis interrumpitur intentio dum semper in astra
vana mundi ingeruntur in cuiuscunque orationis ani-
mo. Tunc enim magis dyabolus cogitationes
curatum secularium humanis mentibus ingerit quam
orantem aspicit. Duobus modis oratio impe-
ditur ne impetrare quisque valeat quod postu-
lat. Hoc est si aut quisque adhuc mala committit
aut si delinquenti sibi debita non dimittit. Quod
geminum malum dum quisque a semetipso abster-
ferit. primum securus studio orationis incubit. et
ad ea que precipibus impetrare cupit. mens se
libere erigit. Qui leditur non desistat orare pro se
ledentibus. Alioquin iuxta dei sententiam peccat
qui pro inimicis non orat. Sicut nullum proficit
in vulnere medicamentum si ad huc ferrum in eo
sit. ita nichil proficit oratio illius. cuius adhuc
dolor in mente vel odium manet in pectore. Tan-
tus esse debet erga deum orationis affectus ut non
despet precibus effectum. Inaniter autem oramus si
spei fiduciam non habemus. Petat ergo ut apostolus
ait. unusquisque infide nichil dubitans. nam qui
dubitatur similis est unde maris que vento feruntur
atque disperguntur. Diffidencia nascitur impetran-
di orata. si se adhuc animus sentiat circa pre-
candi affectionem versari. Non enim potest ha-
bere precibus certam fiduciam. quam ad huc in preceptis
dei pigritat. et peccati recordationes delectat. Qui

•

a preceptis dei auertitur qđ in oracōe postulat
non meretur nec impetrat ab illo bonū qđ postu-
lat. cuius legi non obedit. Si enim id qđ preci-
pit facimus id qđ petim⁹ sine dubio obtinem⁹
Nam sicut scriptum est. q̄ auertit aurem suam
ne audiat legē oracō eius execrabilis erit. Mel-
tum apud deum vtraq; sibi necessario commen-
datur. ut oratione operacō. ⁊ opere fulciatur o-
ratio. Vnde etiā iheremias ait. Leuemus cor-
da nostra cum manibus ad dominū. Cor enim
cum manibus leuat. quī oracōnem cum opere
fulciat. Nam quisquis orat. et non opatur.
cor leuat ⁊ manus non leuat. Quisquis vero o-
patur. ⁊ non orat. manus leuat. et cor non le-
uat. Sed quia ⁊ opari necesse est ⁊ orare. bene
iuxta vtrumq; dictum est. Leuemus corda no-
stra cū manib; ad dominū. ne de negligētia mā-
datorum dei reprehendamus. dū salutem no-
stram obtinere. aut sola oracōne aut sola opa-
cōne contendimus. Postq̄ bonum op⁹ agim⁹
lacrimae orationū fūdātur. ut meritū adriōnis
humilitas impetret precis. Culpabiliter man⁹
ad dominū expandit. q̄ facta sua orādo iactāter
oābat. seq; magis q̄ deum de opibus iustis lau-
dare volebat. Quorūdam oracō in peccatum cō-
uertitur sicut de iuda pditore scribitur. Qui enī
iactāt oāt laudē humanā appetēdo nō solū ei⁹

oracō non telet peccatū sed ipsa vertitur in pec-
catum. Sicut iudei ⁊ heretici. qui licz ieiunare ⁊
orare videātur eorum tamen oracō nō illis ad
purgacōnis proficit meritū sed mutatur po cī⁹
ad peccm. Ideo interdū oracō electoꝝ in pressu-
ris eorū differtur ut impioꝝ peruersitas auge-
atur. Verū dum iusti tꝑaliter audiūtur. pro e-
orum fit salute qui eos affligunt. ut dū illis tem-
pali remedio subuenitur. prauoꝝ oculi ad con-
uersionem apianē. vñ ⁊ trium pueroꝝ frigid⁹
ignis fuit. ut nabugodonosor verū deum cogno-
sceret. Sicut ⁊ pꝑheta in psalmis ait. Proꝑt mi-
micos meos eripe me. Proinde tardius exau-
diuntur quorundam oraciones. ut dum dif-
ferūtur forcius ex fāditate maioribus premijs
cumulē. Exemplo prumarū ⁊ pressione mel-
sum in quibus quāto tardius sata semina ex-
eunt tanto ad frugē cumulaci⁹ crescūt. Quo cī-
ens orantes non exaudimur. nostra nobis fa-
cta i oculꝝ ꝑponam⁹ ut hoc ipsū qđ differimur
diuine iusticie reputetur ⁊ nostre culpe. Intē-
dum qđ ꝑseuerant orantes nō cito exaudimur
vtilitati nostre est non aduersitati. Sepe enim
multos deus non audit ad voluntatē ut exau-
diat ad salutem. Multi orantes non exaudiūē
prouidēdo illi deo meliora qđ petūt. Sicut cōtinge-
re solet puulis. qui ne in scolis vapulent dum.

•

exorant. sed nō datur illis postulacōnis effect⁹
quā impedit talis exaudicō ad profectū. Non
aliter quibusdā cōtingit electis. deprecatur enim
deum p̄ non nullis vite huius cōmodis vel ad
uerfis. Prouidētia vero diuina temporaliter eo
rum desiderio minime consulit quia meliora illi
in eternum p̄mittit. Oracō priuatis locis opor
tunius fūditur mai⁹q; obtētū impetrat. dū deo
tantū teste depromitur. Propriū aut̄ ypocrita
rum est. offerre se in oracōne vidētib; quorū
fructus est nō deo placere. sed gloriā ab homi
nib; opare. Non in multiloquio exaudiuntur ho
mines a deo. quasi plurimis eū verbis conētur
inflectere. Neq; enim conciliat eum multiplex
orātis sermo. s; pura sinceraq; orantis intencō
Bonum est corde semp̄ orare. bonum etiā et so
no vocis deum spiritualibus ymnis glorificare.
Nichil ē solo voce canē. sine cordis intencōne. S;
sicut ait ap̄ls. cātātes in cordib; nr̄is hoc ē nō
solū voce. s; corde psallētes. vñ et alibi. Psallā
spū psallā q̄ mēte. Sicut in oīoib; regimur. ita
psalmoz studijs delectemur. Psallēdi enī vtili
tas tristitia corda psolat ḡcōēs mētes facit. fa
stidiosos oblectat. inertes exfuscat. peccōres
ad lamēta inuētat. Nam q̄uis dura sint carna
lia corda. statū ut psalmi dulcedo insonuerit ad
effectū pietatis aīm eorū inflectit. dū xp̄ianū

non vocis modulacō s; tantum verba diuina q̄
ibi dicūtur debeat cōmouere. nescio quo tamē
modulacōe canentis maior nascitur cōpundō
cordis. Multū enim repiūtur qui cant⁹ suauita
te moti sua crimina plangunt atq; et ea pte
magis flectūtur ad lacrimas ex qua psallētis
insonuerit dulcedo suauissima. Oracō in pñtī
tācum vita pro remedio peccatorū effunditur.
psalmoz autē decantacō perpetuā dei laudem de
monstrat. in gloriā sempiternā sicut scriptū
est. Beati qui habitāt in domo tua in secula se
culozum laudabunt te. Cuius opis ministeriū
quicumq; fideliter intentaq; mente exequitur
quodāmodo angelis sociatur.

De oracōne.

Cap. 8.

Oracōnib⁹ mūdāmur. lēōibus instruimur
vtrq; bonum si liceat. si non liceat. meli⁹
est orare q̄ legere. Qui vult cū deo semper esse
frequenter deb; orare. frequēter et legere. Nā
cū oramus. ipsi cum deo loquimur. cū vero legi
mus deus nobiscum loq̄tur. Omnis pfect⁹ ex
lōne et meditacōne procedit. Que enim nesci
mus lectione discimus. Que autē didicim⁹. me
ditacōne cōseruamus. Geminū cōfert donum le
ctio sanctarū scripturarū. siue qd̄ intellectu mien
tis erudit. seu qd̄ a mundi vanitatibus abstra
ctum hominem ad amorē dei perducit. Excitati

enim sepe illius sermone subtrahimur. a desiderio mundane vite. atque accensi in amore sapientie. et ratio vana spes mortalitatis huius nobis uelicit. quanto amplius legendo spes eterna daruerit. **Geminum est lectionis studium.** Primum quomodo scriptura intelligatur. secundum qua ualitate dicatur. Erunt enim ante quosque promptus ad intelligendum que legit. sequenter perdoneus ad proferendum que didicit. **Lector strenuus potius ad implendum que legit quam ad sciendum erit promptissimus.** Minor enim pena est nescire quod appetas quam ea que noueris non implere. Sicut enim legendo scire concupiscimus. sic sciendo que didicimus. recta implere debemus. **Lex dei a premium habet et penam legentibus eam.** Premium in eis que eam bene uiuendo custodiunt. pena uero qui eam male uiuendo contempnunt. **Omnis qui a preceptis dei discedit opere. quociens eadem dei precepta legere et audire potuerit corde suo reprehensus confunditur. quod id quod non agit memorat. et teste conscientia interius accusat.** Vnde et dauid propheta deprecatur dicens. **Tunc non confundar cum respicio in omnia mandata tua.** Grauius namque uisus quisque confunditur. quam mandata dei et legendo. et audiendo respicit que uiuendo contempnit. corde enim reprehenditur dum mandato et meditatione docetur quod non impleuit opere quam diuina didicit inssione.

Nemo potest sensum scripturę sanctę cognoscere nisi legendi familiaritate sicut scriptũ est. Ama illã et exaltabit te. glorificabis ab eã cũ eam fueris amplexatus. Quãto quisq; magis in sacris eloquijs assiduus fuerit. tãto ex eis vberiozem intelligẽciam capit. Sicut terra q̄ quãto amplius excolitur tanto vberius fructificat. Quãto aplius ad quilibet artem homo cõscendit. tãto magis ad hominẽ ars ipsa descendit. Sicut in lege scribitur. Moyses ascendit in mõtem. et dñs descendit. verũ e de ocio spiritali qđ ille tantũ secreta diuinorũ scrutabitur mandatorũ. qui ab actõe terrene cure auocauerit a minũ. et se vlla familiaritate scripturis sãctis inheserit. Nã sicut cecus et videns potest quidem vterq; ambulare sed non cõsimili libertate. dũ cecus p̄gens quo nõ vidit offendit. videns vero offendicula caueat. et quo sit pergẽdum agnoscat. sic qui nubilo terrene cure fuscatur si tẽptet dei perscrutari misteria nõ valet. q̄ p̄pter caliginem curarũ non videt. Qđ ille tantũde efficere valet qui sese ab exteriorib; seculi curis abstrahit et totũ scripturarũ meditacõe defigit. Quidam habent intelligẽcie ingenũ sed negligunt cõmũs studium et qđ legẽdo scire potuerũt negligẽdo contempnunt. Quidam vero amorem

sciendi habēt sed tarditate sensus prepediunt
Qui tamen assidua lectione sēsiunt. qđ ingeni
osi per desidiam nō nouerūt. Ingenio tardus
et si nō p naturā. p assiduitatem lectionis aug
mentatur. Nam q̄uis sensus ebetudo obfit fre
quens tamen lectio intelligētie pro intencōne
boni studij premium p̄cipit. Ita qui prestitum
sibi a deo ingeniū intelligētiae negligit. & emp
nacōnis reus existit. quia donū q̄ accepit despi
cīt & p desidiam delinquit. Quidā dei iudicō do
num sciētiae qđ negligūt accipiunt ut durius
de rebus creditis puniantur. Tardiores autē
ideo qđ scire cupiunt difficilius inueniūt ut p
exercitio labous maximū premium habeant
retribuōnis.

De doctrina sine gr̄tia.

Cap. 10.

Doctrina sine adiuuante gratia q̄uis infū
datur auribus. interius nichil proficit.
Tunc autem sermo dei infusus auribus ad cor
dis intima peruenit. quando dei gratia mētem
interius ut intelligat tangit. Sicut enim quos
dam flamma caritatis sue deus illuminat ut vi
taliter sapiant ita quosdam frigidos torpētes
qz deserit. ut sine sensu persistant. Pleriqz in a
cumine intelligēdi viuaces existūt. s; loquēdi
inopia agustātur. Quidā vero in vtrisqz pollēt
& sciētiae copā & dicendi efficacitā habēt.

Periq; scientiam acceptā scripturarū non ad dei gloriam. sed ad suam laudē imitāt dum ex ipsa scientia extolluntur et ibi peccant ubi peccata mūdare debuerāt. Nūq̄ cōsequuntur legendo pfectam scienciam arrogātes. Nā quāuis sapientes in supficie videantur medullis tamen veritatis archana nō tīgūt. quia superbie nube p̄pediuntur. Semp enim superbi legūt. querūt. et nūq̄ inveniunt. Diuine legis penetrabilia humilibus et ad deū bene intrātibus patent. prauis et supbis clauduntur. Nam q̄uis diuina eloquia in lectione sint arrogātib; apta in misterio tamen clausa atq; occulta sunt. Dū sermo dei fidelibus luceat. reprobis autē ac supbis quod amō tenebre scit. Et vnde illi illuminātur inde isti cecantur.

De carnalib; doctorib; et hereticis. Cap. 12.

Nequa q̄ legem intelligit qui carnaliter legendo verba percipit. sed qui ea sensu interioris sciencie p̄spicit. Nā quā litteram legis intendunt eius occulta. penetrare non possunt. Multi enim non intelligēdo spiritaliter scripturas nec eas recte sciēdo in heresim deuoluti sunt atq; in multis erroribus defluerūt. In solis fidelibus religata est lex teste dño per p̄phetam. Signa testimoniu figua legē in discipul

meis ne eā aut iudeus intelligat aut hereticus
quia nō est xpi discipulus. Vnitatē quippe pa-
cis quā xps docuit nō sequantur. De qua idem
dñs dicit. In hoc cognoscēt homines quia mei
discipuli estis si dilectionem inter vos habue-
ritis. Scripturas heretici sano sensu nō sapiūt
sed eas ad herozē prauē intelligentiē ducunt
neq; semetipsos eaz sensibus sbdūt sed eas p-
uerse ad errorem xprium pertrahūt. Doctores
erroz prauis persuasiombus ita p argumentū
fraudulētie suos alligāt auditores ut eos qua-
si labyrintho implicent a quo exire vix valeant
Tāta est hereticorum calliditas ut falsa veris
malasq; bonis permisceant. salutaribus rebus
plerumq; erroris virus interferant quo facili-
us possint prauitatem peruersi dogmatis sub
specie persuadere veritatis. Plerūq; sub nomi-
ne catholicorum doctorum heretici sua dicta cō-
scribunt ut indubitanter lecta credantur. Nū-
q̄ blasphemias suas latēti dolo in libris nostro-
rum inserūt doctrināq; veram adulterando cor-
rumpūt. scilicet vel adiciendo que impia sunt &
auferēdo q̄ pia sunt. Cautē meditāda cautoq;
sensu probāda sūt que legūtur. ut iux̄ apostoli-
ca monita a teueamus q̄ recta sunt & refutem⁹
que contraria veritati existūt sicq; bonis instrua-
mur ut a mal̄ illesi pmaneamus.

H Deo phiteſ xpianis figmenta legere po-
 taz quia oblectamēta inaniū fabularum
 mentē exercitant ad incontinentia libidiniū. Nō ſolū
 cura offerendo demonib; ymolat ſ; etiā dicta
 eorum libēcius capiēdo. Quidā plus medita-
 ri delectantur gentiliū dicta ppter tumentem &
 ornatū sermonem q̄ scripturam ſāctam ppter
 eloquiū humile. Sed quid pdeſt in munda-
 nis doctriſ proficere. & manere diuinis ca-
 duca ſequi figmenta et celeſtia faſcidire miſte-
 ria. Cauendi ſūt tales libri ppter amorem ſan-
 ctarū ſcripturarū vitandi. Gentiliū dicta ex-
 terius verborū eloquētia nitēt. interius vacua
 veritatis ſapiēcia manēt. Eloquiū autē ſāctū qz
 exterius in cōpta verbis apparēt intrinſecus au-
 tem miſterioꝝ ſapiēcia ſuulgēt. vñ & apłs hā-
 temus inquit theſaurū iſtū in vafiſ ſidilibus.
 Sermo quippe dei occultum habet fulgorē ſapi-
 encie & veritatis repositū in vboꝝ viliffimis vaſ-
 culis. Ideo libri ſancti ſimplici ſermonē ſcrip-
 ti ſūt ut non in ſapiēcia verbi ſed in oſtentione
 ſpūs homines ad fidē pducerētur. Nā ſi dyale-
 ſici acuminis verſucia. & rethorice artis eloquē-
 tia editi cēt neq̄q̄ putaret fidē xpī in dei vir-
 tute ſ; in eloquēcie humane argumentis exiſte-
 re. Neq̄q̄ crederem⁹ ad fidē diuino inſpiāmine

prouocari. sed potius verborum calliditate sed
duci. Omnis secularis doctrina spumantibus verbis
resonat ac se per eloquentie tumorem attollens. per
doctrinam simplicem et humilem christianam euacuata
est. sicut scriptum est. Nonne stultam fecit deus sa-
pientiam huius mundi. Fastidiosus atque loqua-
cibus scripture sancte minus propter sermonem
simplicem placent. gentili enim eloquentie copia
si videtur indigna illis. Quod si animo humili mi-
sterio eius intendant confestim aduertunt quam
tum excelsa sunt que in illis despicunt. In lectio-
ne non verba sed veritas est amanda. Sepe autem
repperit simplicitas veridica et composita falsitas
que hominem suis erroribus illicit. et per lin-
gua ornamenta laqueos dulces aspergit. Nam
nichil aliud agit amor mundane scientie nisi
extollere laudibus hominem. Nam quan-
tum maiora fuerint litterature studia tanto
animus arrogancie fastu inflatur maiori in-
tumescit iactantia. Unde et bene psalmus
ait. Quia non cognoui litteraturam introibo
in potentias domini. Simplicioribus litteris
non est preponendus fucus grammatice artis.
Meliores enim sunt communes littere. quia sim-
pliciores et ad solam humilitatem legentium
pertinentes. ille vero nequiores. quia inge-
runt hominibus permiosam mentis elationem.

Meliores sunt gramatici quam heretici. heretici enim
haustu letiferi sunt hominibus; persuadendo propinquant
Gramaticorum autem doctrina potest etiam proficere
re ad vitam dum fuerit in meliores usus ad vitam.

De collatione.

Cap. 12.

Quoniam sit utilis ad instruendum lectio. ad hi-
bita autem collatione maiorem autem intelligere
etiam prebet. Melius est enim conferre quam legere
Collatio docibilitatem facit. nam propositis inter-
rogationibus circumactio rerum excluditur. et sepe ob-
iectationibus latens veritas approbatur. quod ob-
scure aut dubium est conferendo cito perdiscitur. Me-
tum profuit in collatione figere. res enim que minus
per se advertuntur per operationem rerum facile ca-
piuntur. Nam sepe sub specie alia insinuat scriptu-
re divine spiritalis causas. et nisi per aliam e-
videntem ostensionem vi appareret occulta legis
mysteria. Sicut instruere solet collatio. ita conten-
tio destruit. hec enim relicto sensu veritatis lites
generat et pugnando verbis etiam deo blasphemiam
irrogat. Unde hereses et scismata omnino
quibus subvertitur fides. corrumperitur veritas
scinditur caritas. Contenciosorum studium non pro
veritate sed pro appetitu laudis certat. tantaque
est in hiis puerilitas ut veritati cedere nesciant
ipsamque rectam doctrinam euacuare contendunt
In disputatione fidelium cauenda est propositio

artificiosa subtilitas que callidis obiectionibus
recta tendit. Ita enim verfus assercionibus p̄
uorum disputacō inmodatur ut recta simulene
esse. que peruersa p̄suadet. Lectio memorie auxi
ilio eget. Qd si fuerit naturaliter tardior. frequē
ti tamē meditacōne acuit ac legendi assiduita
te colligitur. Sepe proluxa lectio. longitudinis
causa memoriam legentis oblitteat. Qd si bre
uis est submotaq; libri sentētia retractetur in
animo. tūc sine labore legitur et ea que lecta sūt
recolēdo a memoria minime excludūtur. Accep
tabilior est sensibus lectio tacita q̄ aperta. Am
plius enim intellectus instruitur quādo vox le
gentis quiescit. et sub silēcō lingua mouetur.
Nam dare legēdo corpus lassatur et uocis acu
men obtūditur.

De vita adiuua et cōtēplatiua. Cap. 11.

Hic vita inoētia ē opm cōtēplatiua specula
lacō supnoū. Illa cōis multoū ē ista pau
corum. Adiuua vita mūdānis reb; bene vītur.
Cōtēplatiua mundo renūciās. soli dō uinē dele
ctatur. Quā pri⁹ in adiuua vita p̄ficiūt ad cōtēpla
cōez bñ cōcedit. Merito enī in ista sustollit q̄ in
illa vtil inuenit. Quicūq; tēpalē gloriā aut car
nalē adhuc affectat cupiscētia a cōtēplacōne
phibet. ut possit in actual vite opacōe purge
tur. In ista enim prius per exercitium boni opis

cuncta exhaurienda sunt vicia. ut in illa iam pura
mentis acie ad contemplandum deum quisque per
transeat. Et licet quis conuersus statim ad con-
templationem conscendere cupiat. tamen ratione coitue
ut prius in adiuue operatione versetur. Exemplum
itaque adiuue vite de iacob sume. Qui dum ad ra-
chel hoc est ad visum principium festinaret. que
contemplationem significat. illi lya hoc est la-
biosa vita supponitur que adiuam demonstrat
Sicut sepultus ab omni negotio terreno priua-
tur. ita contemplatione vacans ab omni occupa-
tione carnali auertitur. Et sicut ab acta vita con-
descendentes in contemplationis quiete sepeliun-
tur. ita ab actione seculi recedentes eos vita con-
templatiua in se quasi sepeliendos suscipit. Ac
per hoc vite mundane. adiuua vita. et vite adiuue
contemplatiua sepulchrum est. Viri sancti sicut a
secreto contemplationis egrediuntur ad publicum
actionis. ita rursus ab actionis manifesto. ad se-
cretum contemplationis intus reuertuntur. ut in-
tus deum laudent. vbi acceperunt vnde foris ad e-
ius gloriam opentur. Sicut aquile moris est sem-
per oculorum obtutus in radios solis infigere nec
desistere nisi esse solius obtentu. ita sancti a con-
templatione ad actuali vitam interdum resse-
duntur considerantes illa summa sic esse vtilia ut
tamen illa vilia sint paululum nostre indigentie

necessaria. In adiuue vite genere humano intē
tio perseveranter incedit in contemplacōe autē
sefe per interualla resumit quia diurnitate cō
templandi lassatur. Visio animalium que in e
zechiele ibant et reuertebātue pertinet ad con
templatiue vite mensuram. In qua dum quis
q; intenderit sua reuerberatus infirmitate re
flectitur atq; iterum renouata intencōne ad ea
vnde descenderat rursus erigitur. q̄ fieri in a
ctiua vita non potest de qua si quisq; reflectat
v̄ ad modicum statim vicōrum excipitur luxu
Oculus dexter scandalizans quē dominus euē
li precepit vita cōtemplatiua est. Duo oculi in
facie adiuua et contemplatiua vita in homine.
Qui igitur per contemplacōnem docebit erro
rem. melius est si euellat contemplacōnis oca
lum et seruet sibi vnū. vite actuali obtutum. ut
sit vtilius illi per simplicem actionem ire ad vi
tam q̄ per contemplacōnis errorem mitti in ge
hennam. Sepemens ad summa ab imis erigitē
et sepe a summis ad infima pondere carnis in
clinata reflectitur. Multos deus et ex carnalib;
sua gratia visitans ad contemplacōnis fastigi
um eleuat. multosq; a contemplacōne laben
tes iusto iudicō deserit et lapsos in terrenis o
peribus derelinquit.

De otentōribus mundi.

Cap. 16.

EA que amatoribus seculi cara fuit. sancti ve-
lut aduersa refugiunt. pl⁹ q; aduersitatibus
mundi gaudent qua prosperitatibus delectantur
Alienos esse a deo quibus hoc seculum ad omne
modum prosperatur. Seruus autem dei cuncta huius
mundi contraria sunt. ut dum ista aduersa senti-
unt. ad celeste desiderium ardentius excitentur. Ma-
gna apud deum est fulget gratia. qui huic mundo
contemptibilis fuerit. Nam reuera necesse est ut
quem mundus odit. diligatur a deo. Sanctos vi-
ros in hoc seculo peregrinos esse a hospites. Vnde
et reprehenditur petrus quod tabernaculum fieri in
monte cogitauit. quia sanctis in hoc seculo tab-
ernaculum non est. quibus patria et domus in celo
est. Sancti viri ideo contempnere cupiunt mun-
dum et motum mentis ad superna reuocare. ut ibi
se colligant unde defluerunt et inde se subtrahant
ubi dispersi sunt. Iusti qui rebus et honoribus quibus
huius vite blandimentis renunciant. proinde se
ab omni terrena possessione mortificant ut deo
vivant. ideoque huius seculi blandicias calcant.
ut validiores ad vitam illum de huius vite mor-
tificatione confurgant. Cuncta quippe temporalia
quasi herbe virentes arrescunt et transeunt.
ideo pro eternis rebus que nunquam arrescunt recte
ista dei seruus contempnit quia in eis stabilitatem
non aspicit. Qui post renunciationem mundi ad

supernam patriam sanctis desiderijs inhiat ab
hac terrena intencōne quasi quibusdam pen
nis subleuatus erigitur et in quo lapsus eāt per
gemitus conspicit. et vbi peruenit cum gaudi
o magno intendit. Qui vero a contemplacōne
reflexus curas hui⁹ seculi incurrit si ad memo
riam sui reuertatur protinus ingemiscit. Quā
tumq; fuerint tranquilla que perdidit et quā
tū cōfusa sint in quibus cecidit ex ipsa laboris
sui difficultate cognoscit. Quid enim in hac vi
ta laborios⁹ q̄ terrenis desiderijs estuare. Aut
quid hic securius q̄ bona hui⁹ seculi nichil
appetere. Qui enim hunc mūdum diligūt tur
bulentis eius curis et sollicitudinibus contur
bant. qui autē cum odiūt nec sequuntur inter
ne quietis tranquillitatem fruētes. future pa
cis requē quā illic expectant hic quodāmodo
habere inhoant.

De sanctis qui se a consorcio seculi sepa
rant.

Capitulum. II.

Sancti viri fundit⁹ seculo renūciantes. ita
huic mūdo moriūt. ut soli dō vivē delectēt
quōq; ab hui⁹ seculi diversacōne se subtrahunt
tāto interna mētis acie pñcie dei et angelice so
cietatis frequēciā contēplant. Malorū tā prava
sūt opa manifesta ut hñ qui supnā patriā desi
derāt. non solum mores eorū s; a consorcio fugiāt

Quidam etiā corporaliter separari desiderant ab imi-
quīs. ut eorum non inuoluantur delictis. Non
nulli. et si non corporali discessu. spiritali tamē ab
eis intencōne recedunt. Qui et si cōmunes sint
ouerfacōne. discreti sunt tamē corde et opere. Et
licet sepe in medio carnaliū vitā deus protegat
electoꝝ tamen rarum satis est. ut quisq; inter
seculi voluptates possit diuicijs maneat illiba-
tus in quibus et si nō implicet. aliquādo tamē
attrahitur. Neq; enim securus diuicijs potest
esse. quī piculo proximus est. Via sine offendicu-
lo vitā mōchi. sine cupiditatis. et timoris impe-
dimēto. Dū enim q̄sq; a cōforō mūdi abstrahi-
tur nec cupiditas eum obligat cōsecrētē. Bonū
est ei corporaliter remotum esse a mūdo. sed mul-
to melius ē voluntate. vtrūq; vero pfecto. Ille
vero perfectus est qui huic seculo et corde et cor-
pore discretus est. Onager ut ait yob contem-
pmit ciuitatem. et monachi cōmunem seculariū
ciuium cōuersacōem. Vbi aduersa huius vite
appetunt p̄spera contempnunt. ut dum ab eis
hec vita despiciēt futura inueniat.

De preceptis aliorib; monachoz. Cap. 18.

Hia sunt precepta que dantur fidelib; con-
mune in seculo vitā degētib;. atq; alia secu-
lo huic renūciantib;. Illis enim dicitur. ne su-
a omnia bene gerāt. istis ut sua oia derelinquāt

Illi preceptis generalibus astringuntur. isti
precepta generalia perfectius viuendo transen-
dunt. Ad perfectum non sufficit nisi abnega-
tis omnibus suis. etiam seipsum quisq; abne-
get. Sed quid est seipsum abnegare. nisi vo-
luntatibus proprijs renuntiare. Ut qui super-
bus eât sit humilis. quâ iracundus est esse mâ-
fuctus studeat. Nam si ita quisq; renunciet
omnibus que possidet. ut suis non renunciet
moribus. non est cristi discipulus. Qui enim
suis rebus renunciat. sua abnegat. qui autem
moribus prauis. semetipsum scilicet abnegat.
Vnde et dominus. Qui vult inquit post me ve-
nire abneget semetipsum.

De Tepidis monachis. Capitulum. 29.

Qui nō rigida intencione monachi pro-
fessionem sectantur. quanto supermi a-
moris propositam dissolute appetunt.
tanto procliuus ad mundi amorem denuo re-
ducuntur. Nam professio non perfecta presen-
tis vite repetit desideria. In quibus et si non
dum se monachus alliget opere iam tamen al-
ligat cogitacionis amore. Longe quippe a
deo est animus cui hec adhuc vita dulcis est.
Iste enim quid de superis appetat quid de
infirmis fugiat nescit. nam sicut scriptum est.

Qui apponit scienciam apponit et dolorem. Quanto enim quisque potuerit supra scire que appetat. tanto acrius de infimis quibus inheret dolore debet. Propter hoc enim et iacobus apostolus dixit. Miseri estote. lugete et plorate. risus vester in ludum conuertatur. et gaudium in merorem. Hinc etiam dominus ait. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Et rursus. Ve vobis qui ridetis. quod flebitis. Qui ad hoc conuersionem appetit sancti rationis ut alijs preesse quandoque desideret. iste non discipulus christi. sed prauitatis seductor existit. quia non pro deo sed pro seculi amore portare studet crucis christi laborem.

De humilitate monachi vel ope. Cap. 20.

Somma virtus monachi humilitas. summumque vitium eius superbia est. Tunc autem se monachum quisque iudicet. quando se minimum existimauerit. etiam cum maiora virtutum opera gesserit. Qui mundum deserunt et tamen virtutes preceptorum sine cordis humilitate sequuntur. isti qui si de excello grauius corruunt. quia deterius per virtutum elationem deiciuntur quam per vitia prolabi poterunt. Omnis dei seruus de suis meritis non debet extolli dum alios sibi inferiores viderit. sed multos sibi prelatos existimet. Nouerit autem omnis sanctus. alterius se non preponere sanctitati. Sempiternam scientiam seruus dei humilis esse debet

mm

a tristis. scz ut per humilitatem nō supbiat a p
vilem mercedem cor ad lasciviā non dissoluat
Dei seruus dum bonū aliqđ opus agit ad boni
remuneracōnem vtrum pertineant que fecit in
certus est ne forte discussione celestis iudicis re
us pensetur. a in hñs que dei sunt negligenter
aut superbe aliqđ opēātus esse inueniatur. Ide
oq; pro hoc ipso tristis mestus q; efficitur atq;
indefinenter turbatur. reminiscens procul du
bio scriptū esse. Maledictus homo qui facit o
pus dei negligēt. Nam vera ceter odepnabimur
si p torpore ea que bona sūt agim⁹. Dei seruū si
ne intermissione legere. oāre. opari oportet. ne
forte mentē ocio deditā. spūs fornicacōnis furri
piat. Cedit enim labori voluptas aim autē va
cātem cito preoccupat cōtuere salomonem p o
ciū multis fornicacōib; iuolutū. a p fornicacōis
vicia vsq; in ydolatriā lapsū.

De mōichis q̄ in curis rez occupāt. Cap. 21.

Hñ qui pro dei amore seculo renunciant et
tamen curis rerum familiarium implican
tur. quanto se rerum studijs occupāt. tanto di
uine se ipōs subtrahūt caritati. Qui simul a ter
renis parē curis a in diuinis se exercere student
vtrumq; simul opleri non valēt. Nā duas curās
pif in esse pectori humano nō posse a duob; ser
uētē. dñis vni placere difficile eē. euangelicus

sermo manifestat dicēs . Nemo potest duobus
dominis seruire . ⁊ cetera . Nisi prius a secretōri
bus cordis expellatur importuna seculariū mul
tudo curarū anima que intrinsecus iacet neq̄
q̄ refurgit . Nam dū se per innumeras seculi co
gitacōnes spargit . ad cōsideracōem sui se nulla
laten⁹ colligit . Arguitur eoz torpor qui deo va
care volentes et mūdo renunciāt . ⁊ curas p̄pri
as alpnantur . s̄ dū p̄p̄inquoū vtilitates pro
curāt a dei amore se sepant . Vir spiritualis ita
p̄desse debet sue p̄p̄inquitati . ut dū illi gratiam
carnis p̄stare studet . ipse a spiritali p̄posito nō
tedimet . Multi enim mōchoꝝ amore p̄ntum nō
solum terrenis curis . sed etiā forcib⁹ iurgijs
inuoluti sunt . et pro fuoz tpali salute suas ani
mas perdidērūt . Interdū ordinata discretō est
dum negatur parenti q̄ prestat extraneo . ut
noueris non pietatis p̄hiberi officium . sed ne
gare carnalitatis affectū . Parētib⁹ enim non
carnaliter prestat . q̄ extraneis pie impēdiē
Sicut nostra nob̄ non odiēda est anima . s̄ ei⁹
carnales habere odio debem⁹ affectus . ita nec
p̄ntes odio a nobis habendi sunt . s̄ eoz impe
dimenta que nos ab itinere recto p̄pediunt .
Dum tamē dñs ita precipit a nobis parētes o
dire . sicut ⁊ animas nostras . s̄ figuram sancto
rum virorum seculō abrenūciancium . yaccas

designare allophisor. archā dei gestātes. Nā
sicut ille pignorū affectib; a recto itinē minime
digresse sunt. ita a vir sādus mundo abrenun
tians parētele obtentu. non debet a bono prepe
diti pposito.

De hñs q̄ amorē dei impediūt. Cap. 22.

Multi cupiunt vacare ad gratiam dei. sed ti
ment carere oblectamentis mundi. Pro
uocat quidem eos amor xpi. sed reuocat cupi
ditas seculi. Qui proinde obliuiscitur voti. quia
capuntur illesebris vanitatis. Quicūq; mens
procellis mūdi huius inuolucris. Ingnū scē
de crucis. ut a mari. id est a tēpestate huius se
culi libereris. Nā nullus te a lacu mortis eterne
saluabit nisi cristus eruerit. Quā seculo renūci
are disposuit trāsgressionis reatu astringitur
si votum mutauerit. Atrociter enim in discussi
one diuini iudicij arguēdi sunt. qui qđ profes
sione sponderāt. implere opere cōtemperūt
Mirabiliter cōpatur similitudo. qui a volupta
tibus mūdi conatur redire ad deū. retinētibus
eum cupiditatib; seculi. ei qui dormitans cona
tur exurgere. et torpore sompni deprimit. Ille
enim ad bonum nouit redire. sed voluptatum
fascibus non finitur. iste melius eligit vigila
re. sed soporis corpōe tenetur. A bono in deteri
lapsos supra carbonēs frīgidos fieri nigriores.

qꝛ per tꝛiporem mentis ab igne caritatis dei ex
tincti sunt. ⁊ p mundi appetitū. luce superne illu
minacōnis priuati nigredine peccatorꝝ fuscan
tur. Quidam ab intēcōne bone opacōnis metu
extinguunt inopie. nec pmittūt infirma mē
te desiderata perficere. Et cū indigere excedunt
in mundo metuūt a gloria superna semetipso
Multis cōsiliōrū argumentis insidiatur dyabo
lus in acquirēdo plurima. q̄ in paucis et modi
cis deuouerāt esse contenti. opponens in eorꝝ mē
tes figuās filiorum ⁊ egestates persuadet habe
re plura vnde sibi egestisq; sufficiant. quatinꝰ
hīs blandimētis intencōnem bone deuocōnis
subuertat atq; in terrena lucra deceptā mentē
reducatur. Multis argumētis insidiatur dyabo
lus eis qui renunciant seculo. ut eius se iterū a
more substernant. Grauius autē incōcupiscen
cijs seculi illos ferit quos post renūciacōnem.
ad mundi amorem reduxerit. ⁊ maxime per ce
nodoriā subuertit sibi dyabolus monachū ut
quem p seculi amorem retinere non potuit. ab
humilitatis culmine subtrahat. et p supbie tu
morem sibi subditum faciat. Dei seruꝰ semp fal
lētis dyaboli insidias preuidere debet. ⁊ magis
in bonis operibus cordis debet adhibere caute
lam ne per vanam gloriam perdat semetipsum
ac peat. cunctaq; bona amittat. qui recte agēdo

obtinuerat. De iactācia.

Cap. 23.

Am in factis q̄ in dictis. cauēda ē iactācia.

ſflēda tā ruina. ſibi quēq̄ magis q̄ dō plā
cere. ⁊ laudē ab hominib; opae. Vanus circūis
ē anim⁹ plen⁹. famā appetē. ⁊ ad capiendā ter
renā laudē ſtudioſum dare. Circūſpice temeciſpū
o hō nichilq; tibi arroges que in te ſūt preſ pec
catum. Nō dedit ad dexterā quā nō ſibi ſ; deo
tribuit bona que agit. Neq; ad ſiniſtrā ſe vertit
quī de diuina indulgentia peccādi licentiā non
preſumit. Hoc ē q̄ p̄pheta ait. Hec eſt via abu
late in ea. neq; ad dexterā neq; ad ſiniſtrā. Ve
rum eſt qd̄ natūā exſpectat delectari in laudib;
ſ; tunc recte ſi in dō nō in ſe q̄ſq; laudetur. Sicut
ſcriptū eſt. In dño laudabit̄ aia mea. Sepe va
nam gloriā cōtēpnendo. in aliud gen⁹ elacōis in
ciditur dū in ſe quīſq; gloriatur p̄ eo q̄ cōtēple
rit ab hominib; laudē. Quibuſdā cōceſſum ē tm̄
bñ agere. et fructū boni operis nō habere. quē
ipſi ſibi auferunt per ſtudioſum humane iactāci
e. Semper ſuam aſpiciant ſeditatem. qui va
ne glorie fauores diligūt. et perdidit ſe bonū
opus dolcant. q̄ pro humana oſtentacōne fe
cerunt. Amator vane glorie vnde poſſit ſem
per laudari agere non quieſcāt. et ſubinde illi
vires vanitatis prauus appetitus auget. Boni
operis inchoacō. non debet palam cicius ad

hominū cōgnōnem venire. Ne dum boni incho-
atio humanis oculis referatur a virtute pfecti-
onis inanesat cōpō sanctitatis. Ante maturi-
tatis enim tempus messes florētes cito pcutunt
geminaq; inutilia fiūt. Virtutes factorū per o-
stētacōnis appetitum dñio immūdoꝝ spiritū
subiciūtur. Sicut ezechias rex q̄ diuitias suas
chaldæis p iactanciam pdidit. ⁊ propterea pi-
turas p pphetam audiuit. ut significaret dī ser-
uū virtutes suas dum p vane glorie studiū p-
diderit pdere. ⁊ statim demones suoz operum
dños facere. sicut ille p ostentacōem chaldæos
rerū suarum dominos fecit. optima est illa dis-
cretō ut ⁊ nota sint opa nostra ad augendam
dei gloriam. ⁊ occulta pro vitāda laude huma-
na. Ille aut debet publicare bonum quod agit
qui tā pfecta humilitate fundatus est. ut nul-
la iam elacōue cōtingatur. Nā hīs qui se intel-
ligit adhuc amore laudis pulsari. facta sua bo-
na in occulto agat. ne forte quod egerit pdat
interdū viri sādī dum cupiunt funditus suā
mutabilitatem corrigere. aliquādo timore tan-
gūtur elacōnis. sue cōscīj actiōnis iusticie. s; ab
huius abrepcōnis malo. humilitatis opundi-
one purgantur. Viri sādī nō nūq̄ quosdam
de se audientes inſeruiūt. ⁊ tamē in hīs alta se
cōsideracōne custodiunt. ne dū alios a terrena

intencōne erigunt. ip̄i in terrene laudis appeti-
tu dimergantur. Quidam per incautam virtu-
tum iactanciam relabūtur ad vicia. ⁊ quidam
dum vicōrum impulsū frequenter plangunt
de ipsa infirmitate validi⁹ per humilitatem cō-
ualescunt. Plerumq; vtile est arrogantibus
deseri a deo quatinus sue infirmitatis consij ad
humilitatem redeant. ⁊ humiles post casum ex-
istant. Nōnulli falsa opinione arrogancie se ef-
se perfectos existimant dum nō sint. quia ob
ortis temptacōibus innotescunt. Quanto quis
q; veritatem fit vicinior tanto longius se esse ab
ea arbitratur. hoc enim humilitatis est. que
deo hominē iungit. Ceterū iactācia oculos q̄bz
deus videri poterit claudit. Sicut sol radi⁹ dū
cōspicitur acies oculi hebetatur sic ⁊ q̄ immode-
rate alciōra se scrutat. ab intēcōe veri obtūdiē
Sicut aquila ex alto ad escas collabit. sic hō de
alto bone cōuersacōis p carnalē appetitū ad in-
feriora dimergitur.

De ypocriti.

Cap. 22.

Pocrita verba sanctorum habet. vitam
non habet. ⁊ quos per sermonem doctri-
ne genuerit non fouet exemplis sed deserit.
Quia quos verbo edificat. vita ⁊ moribus de-
struit. ypocrite simulatores dīcuntur. qui iusti
esse nō querunt. sed tantum videri cupiunt.

Uñ mala agūt a bona p̄fitētur. per ostentacō
nē quippe boni apparent p̄ actionem vero mali
existunt. Omnia possunt ex simplicibus viciā
perpetrā. falsacō vero a ypocrisis nō omittit̄ nī
si a male astutis. p̄ calliditatē valentibus vici
a s̄b specie virtutū celare a non verā sanctitatē
obicere. Sancti nō solum gloriā supra modum
suū omnino nō appetunt s̄ etiam hoc ipsum vi
deri refugiunt qđ esse meruerūt. ypocrite autē
maliciā suā occulte agētes ante oculos ho
minū quadā innocentie sanctitate se vestiunt
ut venerētur. Quibus bene diuina voce dicitur
Ve vob̄ ypocrite quia similes facti estis sepul
chris dealbatis. que foris quidē apparent homi
nibus speciosa intus vero plena sūt ossib⁹ mor
tuorum. Ita a vos foris quidē apparetis homini
bus iusti. intus vero pleni estis auaricia a iniqui
tate. Dupliciter dāpnantur ypocrite. siue pro
oculta iniquitate siue p̄ ap̄ta simulacōne. Ex
illo enim cōdempnantur q̄ iniqui sunt. ex isto
quia ostendūt qđ non sūt. Non semper latent
ypocrite. q̄ et si in principio sui quidā non pa
tent. prius q̄ vita eoz̄ finiatur q̄ similitate vire
runt detegūtur. Omne enim sincerū permanet
nā que simulata sunt diuturna esse nō possunt
Non eoz̄ despanda est salus qui adhuc aliqđ
terrem sapiunt. dū possint et in oculis agere

vnde iustificentur. Hñ meliores sunt ypocri-
tis eo q̄ mali sint in aperto. et in occulto boni
ypocrite vero occulte mali sunt et bonos se pa-
lam ostendunt. Ypocritam iustus arguere p̄-
hibetur. ne deterioꝝ castigatus existat dicente
salomone. Noli arguere derisorem ne oderit
te.

De Inuidia.

Capitulum. 27.

Iuor alieni boni suum punit auctorem.
nam vnde bonus proficit inde malus
contabescit. Homines prave viuentes sicut
de bonorum lapsibus gratulantur. ita de eo-
rum recte factis. boniq; perseverantiam con-
funduntur. Inuidus membrum est dyaboli.
ob cuius inuidiam mors introiit in orbem ter-
rarum sicut et superbus membrum est dyabo-
li. de quo scriptum est. omne sublime videt et
ipse est rex super omnes filios superbie. Nulla
est virtus que non habeat contrarium. Inui-
die malum. sola miseria caret inuidia. quia ne-
mo misero inuidet. cui reuera non liuor obici-
tur sed sola misericordia adhibetur. Multi et
bonos imitari nolunt et de bonorum profecti-
bus inuidie liuore contabescunt. Quo fit ut nec
illi corrigantur a malo suo sed per inuidenciã
deterioꝝrentur et bonos a recto studio quãtum
in ipsis est. si potuerint et prauare conentur.

Quando boni malos proficere vident. non scandalisunt. sed que sunt suam habituri maxime cogitent. Hoc omnis inuidus alienis virtutibus prestat. quod beato iob sathā prestavit. Nam dum emulatus prosperitatibus commouit aduersa. vñ eum credidit dyabolus posse prosterni. inde ei auxilia sunt merita. atque inde claruerunt probabiliora paciencie documēta. Ita requirunt inuidi aditum male fame. per quam bonorum vitam maculent sicut querebant ostium sodomite ut domum loth non citati introirent. Illi vero cecitate erroris pietes videbant ostium non inueniebant non aliter inuidi videndo. velut pietem virtutes dissimulant. vitia vero percipiunt. per que eorum conscientia vrant.

De simulacione.

Cap. 26.

Fraudulencie genus in modum pharetre subtiliter insidiarum sagittas celat. ut falsam faciat securitatem. decipiatque callide eum. extra quem occulte molitur insidias. Cauendum est inimicus qui manifestus est. sed magis ille qui videri non potest. Facile enim vincimus quem videmus. quem autem non videmus difficile a nobis expellimus. Raro nocetur homo ab extraneis si sui eum non ledant magis enim insidiis nostrorum quam aliorum perditamur. Latet sepe venena circummuta melle verborum a tam diu deceptor bonitatem simulat. quam usque fallendo decipiat.

De odio. Cap. 27.

Non hominē sed vitia odio sunt habenda.
Flebilis autē deplorādi sunt. q̄ odio in fra-
tre tatescūt. ⁊ cōtra alios perniciosū dolum am-
miseruant. a regno enim dei se separāt q̄ semet
ip̄sos a caritate dissociāt. Sicut mater ecclesia
prauē ab hominibus hereticis premitur. ⁊ ta-
men eos ad se venientes benigna caritate āple-
ctitur ita ⁊ singuli nr̄m quoscumq; inimicos su-
stinemus. reuertētes mat̄na imitacōe āplecti
statū debem⁹. Cito ē ignoscēdū cuiq; dum veni-
am postulat. Nō enim posse peccā dimitti ei q̄ in
se peccātū debita non dimittit. sformā enim nob̄
indulgentie. deus ex merito ꝓdicōis nostre im-
posuit. dum ita nos orare precepit. Dimitte no-
bis debita nostra sicut et nos dimittimus debi-
torib; nostris. Iustum est enim dei iudiciū
tantumq; peccatori a se indulgi ostendit quan-
tum alecceruto vnusquisq; in se offenso indul-
get. Quidam de suis confidentes meritis pigre
in se delinquentibus veniam prēstant. Sed ni-
chil proficit illibatum esse a culpa. qui nō est
paratus ad veniam. dum potius hec magna sit
culpa qm̄ tardius relaxāc̄ frat̄na dilicta. Qui
fr̄e; sibi tardius recōsilat deū sibi tardius placat
sfrustra enim ꝓpicari sibi deū q̄rit q̄ cito pla-
care sibi ꝓximū negligit.
De dilectione. Cap. 28.

DNo sunt ergo dilectionē p̄oximi cōseruā
da. vnū ne quis malum inferat. alterū ut
bonū impēdat. Primū ut caueat ledere sequēs
ut disceat prestare. Amicitia est animoz socie
tas. Hec quippe a duobus incipit. nam minus
q̄ inter dnos esse dilectio non potest. Antiqui
dixerūt de societate duoz vnā eē animā in duo
rū corporibus p̄pter vim scilicet amoris sicut in
adibus ap̄torū legimus. Erat illis cor vnum
a anima vna. non q̄ multa corpa vnam habe
bāt animam. sed quia vinculo caritatis erant
cōiuncti. vnū omnes generaliter sine discensio
ne sapiebāt. Amicitia p̄spas res dulciōres fa
cit. a aduersas cōione temperat. leuiorēsq; red
dit. q̄ dū in tribulacōne amicū consolacō adiu
gitur. nec frāgitur animus nec cadere patitur.
Tūc vero amicus amatur. si nō pro se sed p̄ de
o amatur. Qui vero pro se amicū diligit insipi
enter eum amplectitur. Multū in terra dimex
sus est. q̄ carnaliter hominē mortuū plus dili
git q̄ oportet. Qui enim intemperāter amicum
diligit. p̄ se magis q̄ pro deo illum amat. Quā
tum enim bonū est qui p̄ deo fratrem diligit. tan
to perniciosum qui eum p̄ se ipso amplectitur.
Plerūq; diligit in alio homo quod in se odit.
ut puta in infantibz amamus enim quādam il
lorum ignauā et tamen in nobis odim⁹. quia

ignari esse nolumus. Sic lapides equosq; et
cetera q̄ licet diligamus. ipsi tñ nolum⁹ hoc es
se etiā si possimus.

De fictis amicitijs.

Cap. 29.

Hic p̄ aduersa fraudulenti⁹ pat; amicus
nā in p̄spitate incerta ē amicitia. nec scit
vtrū persona. an felicitas diligatur. Sepe per si-
mulacionem amicitia colit. ut qui nō potuit ap-
te decipere decipiat fraudulenter. Tunc quisq;
magis fit pietati iusticieq; diuine contrarius.
quādo despiciat amicum aliqua aduersitate p̄cul-
sum. Qua in re et sibi occasionem mercedis tol-
lit. et erga percussione proximi crudelis existit
veluti factum est inter lazaru vlcerosum diuitem
q; superbum. Per aduersa igitur et prospera com-
probatur si vtrūq; diligatur vere deus et p̄xim⁹
quā dum aduersa procedunt amicus fraudu-
lenti⁹ detegitur. statimq; despiciat quē se dilige-
re simulauit. Amicitia vera nulla vi excluditur
nullo tempore aboletur. vbiq; enim se vertit
tempus. illa firma est. Rari sunt qui vsq; in fi-
nem existāt cari. nam multos a caritate aut ab
ueritas temporis. aut contentio quelitet actio-
nis auertit. Sepe et per honorem quorūdam mu-
tantur et mores. et quos atea vglutinatos cari-
tate habuerāt postq̄ ad culmen honoris vene-
runt amicos habere despiciunt.

De amicitia. munerē orta.

Cap. 30.

Iter viros amicitia a beniuolencia oritur
que ex interfacto beneficio adiungitur. Nō
sunt fideles in amicitia. quos min⁹ non gratia
copulat. quī cito deserūt. nisi semper acceperint
dilectio enim que munere glutinat eodem suspē
so dissoluitur. Illa verā est amicitia que nichil
querit ex rebus amici. nisi solā beniuolentiam
scilicet ut gratis amet amātem. Plerūq; amici
tia ex necessitate vel indigētia nascitur. ut sit p
quem quisq; quod desiderat consequatur. Ille au
tem veraciter querit qui nichil egēdo eam ap
petit. nam illa ex inopia breuis est et fugitiua
ista pura atq; perpetua.

De malorū cōcordia.

Cap. 31.

Amicitia in rebus tācū bonis habenda est
nam qui ea in malo vtiuntur. non sibi amici
sed inimici existunt. Cōcordia malorū. cōtraria
solet esse bonorum. Et sicut optādum est ut pa
cem boni habeant inuicem. sic optādum ut ma
li inuicem sint discordes. Vnaminitatem quip
pe malorum bonis esse cōtrariam paulus apłs
approbat. quī malos vtra se diuidit quos in ne
cem suam cōcordasse sperit. Inde a in lege ma
te rubrum. hoc est malorū hominū cōcordia di
uiditur. ut electorum via tendens ad beatitudi
nē non impediāt. Impeditur enim iter bonorū

firmare hoc est vnitās non dimiditur iniquo-
rum .

De correptione fraternā

Cap. 32.

Non debet vicia aliorū corripere. qui adhuc
viciorū contagiōibus seruit. Improbū
est enim arguere quēq̄ in alio qđ adhuc rep̄-
hendit in semetipso. Qui veraciter vult frater
nam corripere ac sanā infirmitatem. talem se
prestare fraternē vtilitati studeat ut eum quē
corripere cupit humili corde admoneat. et hoc fa-
ciat ex compassione omnis periculi. ne forte
et ipse subiciatur temptacōi. Sicut spirituales vi-
ri alieni peccati emendacōnem expectant. ita
proterū delinquentibus deridendo insultant
et quantum in ipsis est eos insanabiles putāt
nec dedinant cor ad compaciendi misericordi-
am. sed superbientes detestantur atq; blasphe-
mant. Non numq̄ accidit ut inter amicos sit
aliqua redargucōnis enutrita discordia. que
maiorem postea caritatem parturiat ut puta
cum corriguntur ea que displicere in amico vi-
dentur. Et hoc quidem primum non sine qua-
dam emulacōne admonitus suscipit. sed cor-
rectus postmodum gratias agit. Ac cōtra mē-
ti pro parua lesione vim caricatis rescūdūt. et
ab amore dilectionis sese ~~re-~~hennit retrahūt
Pleriq; correptionem suam officium caritatis

existimant. Pleriq; vero hoc ipſū quod ex cal-
tate corripiantur ad iniuriam cōtumeliāq; tra-
hunt. Vñ a cūem̄t ut ex eo deteriores efficiant̄
quo emendare obediēter potuerūt. Salubriter
accipiunt iuſti quociens de ſuis exceſſib; argu-
unt. Supflua aut̄ ē humilitas eorū qui ſe egis-
ſe accuſant que nō admiserūt. Qui vero ſine ar-
rogancia bona facta ſua pnūciat procul dubi-
o nequaq; peccat. Eſt quorūdam excuſacō per-
uerſorum qui dum pro ſuis facinorib; arguūt
verba iuſtorū p ſenſura dedimanda abiciūt ſer-
uātes ſe diuino iudicō q̄ pūmēdi ſūt duri; dū
tempalem cōtempnunt iudicari ſe ab homini-
bus. Iniquis moleſta eſt veritas a amata diſ-
ciplina iuſticie. nec delectātur mihi placēcie pro-
prie imbecillitatis. Iniuſticie fecūdi. a ſteriles
veritati. cæci ad contuēdam lucē a oculati ad te-
nebrarū aſpiciendū errorem. Corda reproborū
lubrica ſunt ad male cōſenciendū et fluxum. ad
bene cōſenciendū duriffima. Probat ſalomō ce-
iuſti emendacōnem correpti. a ſtultū obſtinacō-
nē admoniti dicēs. Doce iuſtū et feſtimabit ac-
cipe. De ſtulto aut̄ ait. Qui erudit deriſorem ip-
ſe ſibi facit iniuriam. Nōnullos eſſe prauitatis
homines qui dū ipſi a malo corrigi negligunt
correptorū falſa criminaōe detectāt a ad ſui
ſcleris ſolaciū vſurpant. ſi vlt falſo cōpererint

qđ ad famam bonorum obiciūt sicut est illud
ex salomone. Bona in malum cōuertit impius
a electis imponit maculam. Ve autem illi qui
a suam rennuūt corrigere vitam a bonorum nō
desinit detrahē. Pleriq; mali similes sibi in ma
lo defendūt a p̄ocinio suo prauos extra correp
tōnem bonoz suscipiunt. ne vñ displicēt emen
detur. adiciētes in se aliena delicta. ut nō tantū
de suis malis. s; etiā de aliorū facinorib; punian
tur quoz peccata defendūt.

De prepositis ecclesie.

Cap. 13.

Ute ecclesiasticus a crucifigi mūdo p mortifi
cacione; pprie carnis deb; a dispēsacione; eccle
siasticā ordinis si ex dei voluntate puenerit. no
les qđē s; humil gubnandā suscipiat. Multis
intercipit sathanas fraudib; eos qui vite a se
suis vtilitate p̄stātes p̄esse et p̄desse alijs no
lūt a dū eis regimē aiay imponē rennuūt. q̄sul
cū arbitrates ociosā vitā degere q̄ lucris aiā
rū insistere. Qđ tñ decepti agūt p argumētū dy
aboli fallētis eos p spē; boni. ut dum illos a pa
storali officio retrahit nequa q̄ p̄ficiant qui e
orum verbis atq; exēplis instrui poterāt. Sācti
viri nequa q̄ occupacionum secularium curas
appetunt. sed occulto ordine sibi impositas ge
munt. a quāuis illas per meliorē intencionem
fugiant. tamen per subditā mētem portant

Quas quidē sūopere si liceat vitare festinant. & sumentes occultam dei dispensacōem suscipiūt quod fugiunt exercēt quod vitare nesciūt. In trant enim ad cor et ibi cōsulunt quid velit voluntas dei. seseq; subditos debere esse summis ordinacōibus agnoscētes humiliāt ceruicem cordis. iugo diuine dispensacōis.

De malignis prepositis.

Cap. 32.

Non sunt promouēdi ad regimē ecclesie. q̄ adhuc vicijis subiacēt. Hinc est qđ preceptum est dauid non edificare visibile tēplum q̄ vit s̄guinū bellorum frequēcia esset. Quia figura illi spiritaliter ammonētur. qui adhuc corrupcōni sunt dediti ne edificēt. hoc est ecclesiam docere presumāt. Non debet honoꝝ ducatum suscipere qui nescit subditos tramite vite melioris preire. Neq; enim quisq; ad hoc preficitur ut subditoꝝ culpas corrigat. & ipse vicijis seruiat. Qui regimē sacerdotij cōtendit appetere. ante in se discuciat si vita honoꝝi sit agtua. Qđ si non discrepat humiliter ad id qđ ducatur accedat. Reatū quippe culpe geminat si quis cū culpa ad sacerdotale culmē aspiat. Vniuscuiusq; casus tanto maioris ē criminis. q̄to plus q̄ cauderet maioris erat virtutis. precedencium nāq; magnitudo virtutū. crescit ad cumulū sequēcium delictorum. Pleriq; sacerdotes sue magis

vtilitatis causa. q̄ gregis p̄cesse desiderāt. nec
ut profint p̄fules fieri cupiunt s̄ magis ut di
uites fiant ⁊ honorēt. Suscipiūt enim s̄blimita
tis culmē. non p̄ pastorali regimīe. s̄ pro soli
us honoris ambicōne. atq; abiecto ope dignita
tis. solam nominis appetunt dignitatē dū ma
li sacerdotes d̄ ignorāte non fiant. tamē igno
rātur a deo ipso per p̄phetam testāte. Principes
extiterūt ⁊ non cognoui. S; h̄ nescire dei repro
bare est. Nā deus oia nouit.

De indoctis prepositis .

Cap. 37.

Sicut iniqui ⁊ peccatores ministeriū sacerdo
tale assequi p̄hibentur. ita ⁊ indocti ⁊ im
pīi a tali officio retrahūtur. Illi enim exēplis
suis vitā bonorū corrupūt. isti ignauia sua im
quos corrigere nesciūt. Quid enim docere potu
erūt qd̄ ipsi nō didicerūt. Desinat locū docēdi
suscipere q̄ nesciūt docere. Ignorantia quippe p̄
fulum vite nō ōgrūt subiectorum. Cecus enim
si ceco ducatum prebeat ambo in foueam cadūt
Sacerdotes indoctos domin⁹ per ysaiam p̄phe
tam improbat dicens. Ipsi inquit sacerdotes
ignorauerūt intelligētiā. Et iterū. Speculato
res cęci omnes id ē impīi ep̄i nescierūt. Vniū
si inquit canes muti non valentes latrare hoc
est plebes omissas non valētes resistendo ma
lis p̄ verbū doctrine defendere .

De doctrina et exemplis prepositorum. Cap. 36.

Tam doctrine quam vita dari debet ecclesiasticus doctor. Nam doctrina sine vita arroganter reddit. vita sine doctrina inutile facit. Sacerdotis predicatio opibus confirmanda est. ita ut quod docet verbo. instruat exemplo. Vera est illa doctrina. quam viuendi sequitur forma. Nam nichil turpius est quam si bonum quod quisque predicat explere opere negligit. Tunc enim predicatio vtiliter profertur quando efficaciter adimpletur. Unusquisque doctor a bone actionis. a bone predicacionis habere debet studium. Nam alterum sine altero non facit perfectum. sed precedet iustus bene agere ut sequitur possit bene docere. Sicut in numismate metallum. pondus et figura inquiritur. ita in omni doctore ecclesiastico. quod sequatur. quid doceat. quomodo viuat. Per qualitatem igitur metalli doctrina. per figuram similitudo patrum. per pondus humilitas designatur. Qui vero ab his tribus discrepauerint non metallum. sed fraus erit.

De his qui bene docent et male faciunt. Cap. 37.

Iterdum doctoris vitio. etiam ipsa verax doctrina vilescit. et qui non viuunt sicut docent. ipsam quam predicant veritatem contemptibilem faciunt. Arcus puerus est lingua magistrorum docentium bene. et viuendum male. et ideo quasi ex peruerso arcu sagittam emittunt dum suam prauam

vitam pprie lingue arcu ofodiunt. Qui bñ docet
et male viuit qđ dicit bene viuētibz p̄ficiť. qđ
vero male viuit seip̄m occidit. Si sacerdos dig
nissime agit ut sacerdotē decz. ministeriū eius a
ipso et alijs vñle est. Indigne autem viuens
alijs quidem vñlis est. loquendo. se autem in
terficiť male viuendo. ac per hoc quod in illo
mortuum est propriū eius est. qđ vero viuit
in eo. id est sacrum ministeriū alienū est. Qui
bene docet et male viuit. videtur ut cecus. qui
alijs tonum exponit lucem prestare. se vero in
malis suis consumere atqz extinguere. Quā be
ne docet et male viuit tonū malo videtur con
fingere. lucem tenebris cōmiscere. veritatē mē
da cō mutare.

De Exēpl̄ sacerdotū.

Cap. 38.

Sepe per quos iusticia docet. p̄ ipsos peccati
morbus irrepit et mors ad plebes pertran
sit. scilicet dum vel male docent. vel dum faciūt
praua. Pleriqz sacerdotes a clerici prauē viuē
tes forma ceteris in malum existunt. qui in bo
nis exemplum esse debuerunt. Vñ enim quos
cumqz exemplo male ouersacōnis sue perdunt
de illis procul dubio racōnem reddituri sūt. Ex
carnalium prepositorum exemplo plebzqz fit vi
ta deterior subditorum. Ex plebis merito fiunt
tales sacerdotes qui exēplo deteriore populū

destruat et non edificet. Ex merito enim plebis
non nisi quod episcopi deprauantur. quantum pro vicinis suis
corruat qui sequuntur. Capite languente. cetera
corporis membra inficiuntur. Vnde scriptum est. Om-
ne caput languidum et omne cor merces a planta
plebis usque ad verticem non est in eo sanitas.
Caput enim languidum. doctor est agens peccatum
cuius malum ad corpus venit. dum eo vel peccan-
te vel prave docente pestifer languor ad plebes sub-
ditas transit. Deteriores sunt qui siue doctrina si-
ue exemplis vitam moresque bonorum corrumpunt
hinc qui substantias aliorum prediaque diripiunt.
Hinc enim ea que extra nos. sed tamen ea que no-
stra sunt auferunt. corruptores vero morum proprie
nos ipsos decipiunt. quia vere diuicie hominum
mores eorum sunt. Multum enim distant dampna
morum. a dampnis rerum temporalium. dum iste extra
nos sunt. mores vero in nobis.

De prepositis carnalibus.

Cap. 39.

Providentia plebiumque diuini consilii ordinantem
prepositum mundana et exteriora spectantes. ve-
lum temporalibus rebus se totos impendunt. spiri-
tales tunc vitam contemplationis exerceant. Que
dura sunt sumunt quiete viuere volentium sarcina
curarum episcopaliu. Proinde sepe deus curas
deditos secularibus ad susceptionem regiminis ut
dum hinc exteriora sine remedio procurant. spirituales

rebus interioribus sine impedimēto rerum ter-
renarū deseruiant. Dei ergo ordinem accusāt a
quo instituuntur qui epōs cōdemnant dum mi-
nus spiritualia sed magis terrena sectāt. Ex di-
uini enim tabernaculi dispositione ob iniurias
mundi ferendas & turbines. quosdam institui
epōs secularibus curis insistentes constat. ut
hij quī intermis a superna desiderāt. nullo terre-
no obistente negotio liberius hoc q̄ amāt in-
tendant. Non est itaq; iudicandum a plebe re-
ctor inordinatus. dum magis nouerint populi
sui fuisse merito peruersi regimen se suscepisse
pontificis. Nam pro meritis plebium disponi-
tur a deo vita rectorum. exemplo dauid peccā-
tis ad cōpationē principum qui ex merito ple-
bis preuaricantur. Sententiā dampnātur chā
filij noe qui suorum prepositorū culpas in pub-
licum produnt. sicut cham qui patris puden-
da non opiūt. sed derisa monstrauit. Habituri
sunt meritum sem & iafeth qui reuerēter operi-
unt que patres suos excessisse cognoscunt. si ta-
men patrū facta non diligāt. sed tantū opiant
nec imitentur. Nam sunt q̄ prepositos suos pe-
uerse indicāt dū terrenis studijs plus eos vi-
dēt eē intētos. si l̄ parū iā ipi de spiritualib; cogi-
tauerint. Rēores ergo iudicādi a deo sūt a suis
autē subditis nequaquā iudicādi sunt. Exemplo

domini qui per se vendentes colubas et nummulariorum metas proprio euerit flagello. et proiecit de templo. Vel etiam sicut propheta dicit. Deus stetit in synagoga deorum in medio autem deos diiudicat. Quod si a fide exorbitauerit rector. tunc erit arguendus a subditis. pro moribus vero reprobis. tollerandus magis quam distringendus a plebe est.

De iracundis doctoribus.

Cap. 20.

Iracundi doctores per rabie furoris discipline modum ad immunitatem crudelitatis conuertunt. et non emendare subditos poterant inde potius vulnerant. Ideo sine mensura uelascitur culpas prepositus iracundus quia cor eius dispersum in rerum curis non colligitur in amorem unius deitatis. Mens enim soluta in diuersis. non astringitur cathena caritatis. sed male laxata male ad omnem occasionem mouetur.

De superbis doctoribus.

Cap. 21.

Nonus rector est qui et in humilitate seruat disciplinam. et per disciplinam non incurrit superbiam. Elati autem pastores plebem tyrannice premunt non regunt. quique non dei sed sui gloriam a subditis exigunt. Multi sunt qui uerbo doctrine non humiles sed arrogantes existunt. quique ipsa res que predicant non studio correctionis sed uicio elationis annuntiant. Multi sunt qui non ex consultu

edificādi sed ex timore superbiendi docēt. Nec
ut profint sapiētes sūt sed ut sapientes videā
tur docere student. Estimacō praua arrogantū
sacerdotum. per quā imitantur sanctos rigore
discipline. et sequi negligūt caritatis affectione
videre appetūt rigidi seueritate et formā humi
litas prestare nequeunt. ut magis terribiles
q̄ mites videantur. Superbi doctores vulnera
re potius q̄ emēdare norūt salomone attestā
te qui ait. In ore stulti virga superbie. quia in
crepādo rigide feriunt et opati humiliter nesci
unt. Bene alieni peccati curanda vitia suscipit.
qui hoc ex cordis dilectione et humili conscientia
facit. Ceterum qui delinquentem superbo vel o
cioso animo corripit. non emēdat sed percutit.
Qui cōd enim pteruus vel indigētus animus p
tulerit. furor est oburgātis. non dilectio corri
gentis.

De humilitate prepositōꝝ .

Cap. 22.

Qui prefitur ad regimen taliter erga dis
ciplinam subditōꝝ prestare se debz ut nō
solū auctoritate vꝛ et etiā humilitate clarescat
Sed tñ ita erit in eo virtus humilitatis ne dis
soluatur vita s̄bditorum in vicijis. Atq; ita aū
toritas ad erit potestatis. ne per timorē cordis
seueritas existat immoderacōnis. Hec est in
dei sacerdotib; vera discretō q̄ ne per libertatem

supbi. ne per humilitatē remissi sint. Vnde est
q̄ sancti cū multa cōstantia redarguerūt etiā
principū vitia. In quib⁹ cū summa humilitas
esset. loco tamē necessario libere trāsgressionē
iustitię increpabāt. Aliquando etiā nos subdi
tis oportet animo esse humiliores. quoniam fa
cta subditoꝝ iudicantur a nob. nostra vero de
us iudicat. Agnoscat ep̄s seruū se esse plebis
non dñm. Verū hec caritas non edicō exigit.

De doctrine discrecone.

Cap. 83.

H On omnibus vna eadēq; doctrina est ad
hibenda. et pro qualitate morū diuersa ex
hortacō erit doctorū. nam quosdam increpacō
dura. quosdā exhortacō blanda corrigit. Sicut
piti medicū ad varios corpis morbos. diuerso
medicamine seruiūt. ita iuxta vulnerū varicta
tes medicīna diuersa sit. ita et doctor ecclēsie sin
gulis quibusq; oꝝgruū doctrine remediū adhi
tebit. et q̄d vnicuiq; oporteat pro etate p̄cessu
atq; professione anūciabit. Nō omnibus ea q̄
sunt clausa apienda sunt. sunt enim multū qui
capē nō p̄nt. Quib; si indiscete manifestēt. sta
tīm aut detrahūt aut negligūt. Prima quippe
prudētię virtus est eam. quā docere oporteat ex
istimare p̄sonam. Rudib; populis seu carnali
bus. plana atq; cōiā. nō sūma atq; ardua pre
dicanda sūt. ne immēstrate doctrine opprimāē

potius quam erudiantur. Unde et paulus aposto-
lus ait. Non potui vobis quasi spiritualibus lo-
qui sed quasi carnalibus. tamquam paruulis in
cristo lac vobis potum dedi non escam. Carna-
libus quippe animis nec alta nimis de celestibus
nec terrena conuenit predicare. sed mediocri-
ter. ut vicia eorum moresque desiderant edoce-
ri. Coruus dum pullos suos viderit albi colo-
ris. nullis eos cibis alit. sed tantum attendit
donec paterno colore nigrescant. et sic illos fre-
quenti cibo reficit. Ita et ecclesie strenuus do-
ctor nisi eos quos docuerit viderit ad suam simi-
litudinem penitencia confessionis crescere. et ni-
tore seculari deposito lamentationis habitum
de peccati recordatione induere. ut pute exteriori-
bus adhuc id est carnalibus. non aperit intelli-
gentie. spiritualium profundiora misteria. ne-
dum audita non capiunt. plus incipiant con-
temperare. venerari mandata celestia. Aliter a-
gendum est erga eos qui nostro committuntur
regimini si offendunt. atque alii cum hijs qui nobis com-
missi sunt. Qui si iniusti sunt venerandi sunt. si vero
deliquerint pro sola caritate ut locus est corripiendi
sunt. non tamen cum seueritate sicut hijs qui nobis
regendi commisi sunt. Prius docendi sunt senio-
res plebis. ut pro eos infra positi facilius doceant.
Vnde et apostolus. Hec inquit omnia a fidelibus hominibus

feruntur quod
agendum est erga
regimini si offendit
non sunt

qui ydonei sūt a alios docere. Ingeniū bonū do
ctoris est incipientis a laudib; eoz quos salu
briter obiurgandos corrigere cupit. sicut apłs
ad corinthios faciūt quos a laudib; inchoat sed
inrepaōibus pbat. Sed erāt apud chorini he
os qui a laudib; a increpaōibus digni essent
Ille vero indiscrete sic eque omnib; loquitur ut
omniū vtraq; uenisse uideatur.

De silentio doctorum.

Cap. xx.

Pro malo merito plebs aufertur doctrina p
dicacōnis. Pro bono merito audicētis tri
buitur sermo doctoris. In potestate diuina cōsi
stit. cui uelit de; doctrine uerbū dare. uel cui au
ferre. a hoc. aut pro dicētis aut p audicētis fit
merito. ut modo p culpa plebis auferatur ser
mo doctoris. modo uero p uirtutib; meritis tri
buatur. Nam a bon; docet bonū. a malus malū
qd tamē fit iuxta meritū populoz. Nō omnia
tpa congruūt doctrine scdm salomonis sētenā
dicentis. Temp; tacendi a tēpus loquēdi. nō
quidem p timorem sed p discrecōnem. ppter ma
lorū corruptibilem imq̄tatē. nūq̄ electos oportet
a doctrina cessare. Interdum doctores ecclie
calore caritatis ardētes cōfiscunt a docendo. qz
nō est qui audiat testāte ppheta. Ciuitates au
stri clausē sunt. a nō est qui aperiat. Qui docē
di accipit officiū. si interdum ad tempus facta

proximitateat. q̄ statim corrigere potest a diffi-
mulat. rez est qd̄ ofēhū erroris alieni habeat.
Pleriq; sancti doctores p̄ mali p̄tinacia qz̄ imi-
quos emēdare nequeūt h̄is tacere disponunt
Sed calorem spiritus quo agunt ferre nō susti-
nentes. iterum in increpationē profiliant im-
piozom.

De prelēda sacerdotali protectione in plebe

Quibz̄ docēdi forma om̄issa ē. Cap. 27.
multū subeūt piculi si contradicentibz̄ verita-
ti resistere noluerint. dū p̄pheta doctore ecclie
instruat vsq; ad fūmū iusticie puenire cū dicat
Sup montem excelsum ascende tu qui euangeli-
sas syon scilicet ut ita p̄ccmineat merito sicut
a gradu. Sequenter ne forte debeat a docendo
timore restringi audit. Exalta in fortitudine v-
tē tuā a noli timere. vñ a iheremie dñs ait. Ac-
cinge lūbos tuos a surge a loquere ad eos. ne
formides a facie eorum. nec enim timere te faci-
am vultū eorum. vñde a apparet quia nō time-
re dei donum est. Quā personā potentis accipit
a veritatē loq̄ pauescit. multaē graui culpe sen-
tencia. Multi enim sacerdotes metu potestatis
veritatem occultāt et a bono ope vel a iusticie
predicōne. rei alicui⁹ formidine aut potestate
terrente auertuntur. Sed heu pro ch̄dolor in
de metuūt. qz̄ amore rez̄ secularium implicāt

vel q̄ aliquo facinoris ope cōfundunt. Multi
presules ecclesiarū timentes ne amicitia p̄dāt
a molestia odiorū incurrāt. peccātes non argu-
unt. a corripere oppressores pauperū verentur.
Nec p̄mescunt de seueritate reddēde racōnis. p̄
eo q̄ cōtescūt de plebib; sibi cōmissis. Quādo a
potētibus pauperes opprimūtur ad eripiēdos
eos boni sacerdotes p̄tectionis auxiliū ferunt.
nec verentur cuiusq̄ inimicitiaz molestias. sed
oppressores pauperū palam arguūt. increpant.
excōicant. minusq; metuūt eorū nocendi insidi-
as etiā si nocere valeāt. Pastor enim bonus
animā suam ponit p̄ ouibus suis. Sicut puigi-
lat pastor quī contra bestias oues custodiē so-
let. ita a dei sacerdos supra gregē xp̄i sollicitus
esse debet. ne inimicus vastet. ne p̄secutor impe-
tat. ne potētioris cuiusq; cupiditas vitam pau-
perū inquietet. Prāui pastores non habēt curā
de ouibus. sed sicut legitur in euāgelio de mer-
cenarijs vident lupū venientē a fugiunt. Tūc
enim fugiūt q̄n potētibus tacēt a malis resiste-
re metuunt.

De disciplina sacerdotū in eos q̄ delinquūt
Acervos populorū iniqui Cap. 26.
tate dñanē. si eos aut ignorātes non eru-
diāt aut peccātes non arguāt testante domino
ad p̄phetam. Speculatorē dedi te domui isrl. Si

non fueris locutus ut custodiat se impius a vi
a sua. ille in iniquitate sua morietur. sanguinem
vero eius de manu tua requiram. Sic enim hely
sacerdos pro filiorum iniquitate dampnatus ē
Et licet eos delinquentes ammonuit. sed tamē
ut oportebat non redarguit. Sacerdotes exqui
rere debent peccata populorū et sagaci sollicitu
dine vnumquēq; probare iuxta testimonium
domini ad iheremiā loquētis. Probatozem in
quit dedi te populo meo robustū et scienter pro
babis vias eorum. Sacerdotes studio corrigē
di facta perferuari debēt subiectorum. ut emen
datos lucrifacere possint. Sicut autē peccatorē
cōuenit arguī ita iustū non exulcerari. Sacer
dotes curam habere debent de hīs qui peūt. ut
eorū redarguōe aut corrigātur a peccatis aut
si incorrigibiles existunt ab ecclesia separēt. A
trociū arguūt q̄ de cipiēdo peccantes nō solū q̄
nō arguūt p̄ peccato. s; etiā adulātes de cipiūt.
dicēte ppheta. Et erūt q̄ beatificāt populū meū
seducentes et qui beatificāt precipitati. Atrocit
itez arguūt q̄ peccatē nō recipiūt. sed despici
unt et spernūt. nec alterius delictū tāq̄ propriū in
gemiscunt. De talibus per ysaiam dominus
cōminans ait. Qui dicunt recede a me non ap
propinques michi. quia immundus es. isti fu
m⁹ erūt. in furore meo. ignis ardens tota die

Inde est qd̄ a apostolus omnia omnibus fact̄
est. non imitacōne erroris. s̄ misericōne cōpas
sionis. sc̄licet ut ita vitia aliena fleret. quemad
modū si tali et ipse implicaretur errore. Boni
pastores populi debēt delicta deslere a totos se
placidibus tradere imitātes iheremiā pphetā
dicentem. Quis dabit capiti meo aquā a oculis
meis fontem lactis in aq̄. a plorabo die ac nocte
interfectos populi mei. Tāq̄ igitur p̄pria deli
cta pleb̄ peccata sacerdos flere debet. s̄ affectu
cōpaciedi nō actione cōmissi. Nōnulli presules
greges quosdā p̄ peccato a cōione ciciūt ut pe
niteāt. sed quali sorte viuere debeāt ad meli⁹
exhortando nō visitāt. quibz cōgrue increpās
sermo diuin⁹ cōminatur. Pastores qui pascūt
populū meū. vos dispersistis. gregē meum. cie
cistis a non visitastis eos. Ecce ego visitabo su
per vos maliciā studioꝝ vestroꝝ. Bonoz stu
dia sacerdotū. multa diligēcia etiam p̄ua plebi
um facta perquirūt. Ut dū in minimis subdito
rū peccatis. se acerrimos prestāt. meliores ma
los caueant sibi. subditosqz ac sollicitos faciāt
Sicut medici morbos imminētes curādos susci
piunt. futuros vero ne irrepāt. mediāne obie
cte quadā p̄sciētia antecedūt. ita a doctores bo
ni. sic ea que male acta sunt resecant ut ea que
cōmitti p̄nt. ne perpetrētur doctrina succurrēte

preueniant. Qui blando verbo castigatus non
corrigitur acius necesse est arguatur. Cum do
lore enim abscondenda sunt que leuiter sanari non
possunt. Qui ammonitus secrete. corrigi de pee
cato negligit. publice arguendus est. ut vul
nus quod occulte sanari nescit manifeste debeat
emendari. Manifesta peccata non sunt occulta.
correctione purganda. Palam enim sunt argu
endi qui palam nocent. ut dum apta oburgatio
ne sanantur. hi qui eos imitatio deliquerat cor
rigantur. Dum vnus corripitur plurimi emen
dantur. Necesse est enim ut pro multorum sal
uacione vnus emendetur. quod per vnus licentiam
multi perdidissent. Ita ergo in delinquentem ser
mo est proferendus. sicut eius qui corripitur ex
postulat salus. Quod si opus aliquam meditamen
ti salutem verbo increpationis aspergere. leni
tatem tamen in corde opus est retinere. Docto
res nonnumquam duris feriunt increpationibus sub
ditos. quam tamen a caritate eorum quos corripunt
non recedunt. Sepe ecclesie censura arrogantibus
videtur esse superba. et quod a bonis pie
fit. crudeliter fieri putatur a prauis. quia non
discernunt recto oculo. quod a bonis recto fit
animo. Notandum ab omni pontifice vehementer
ut tanto caucius erga commissos agat. quam
toto durius a christo indicari formidat. Nam sicut

scriptū est in qua mensura mēsi fueritis remeā
etur vob. Cotidianamq; omnes delinq̄mus et
in multis errorib; labimur. Qui enim in nostris
delictis demētes sumus. in alieno peccato rigo
rem tenere nequa q̄ debem⁹. Multi aliorū vitia
cernūt. sua non aspiciūt. Et cū ipsi maximis cri
minibus obnoxij teneātur. minora peccāa fratri
bus nō dimittūt. ypocrite tratē in oculo suo cō
sistētē non sentiunt. a herentē festucam in lu
mine fratris intendūt. Facilius reprehēdim⁹
vitia aliena q̄ nostra. nā sepe q̄ puerſa in alijs
iudicamus. in nobis notabilia esse minus senti
mus. nec q̄d boni quisq; gesserit agnoscere. sed
q̄d mali egerit p̄scrutari festinamus.

De subditis.

Cap. 21.

Propter peccm̄ primi hominis humano ge
neri pena diuinit⁹ illata est seruitutis. ita
ut quibus aspiat non cōgruē libertatē. in hos
p̄pter melius irrog; fuiturē. Et lic; p̄ peccm̄ hu
mane originis. tamē equus deus idēo discreuit
hominibus vitā. alios seruos cōstituens alios
dños. ut licētia male agendi seruoꝝ. potestate
domināciū restringatur. Nam si omnes sine me
tu fuissent. qui esset qui a malis quēpiā cohibe
ret. Vñ a in gentibus reges. principesq; electi
sunt ut terrore suo populos a malo cohercerēt
atq; ad recte viuendū legib; subderēt. Quāti

attinet ad rationem. non est personarum accep-
tio apud deum. qui mundi eligit ignobilia et
contemptibilia et que non sunt ut ea que sunt de-
strueret ne gloriatur omnis caro hoc est carna-
lis potencia coram illo. Unus enim dominus
equaliter et dominis consultum fert et seruus. Me-
lior est subiecta seruitus quam elata libertas. Mul-
ti enim inueniuntur. deo libere seruientes sibi do-
minis constituti. flagitiosus. Qui et si subiecti sunt illi
corpe. prelati sunt tamen mente.

De prelatiis.

Cap. 28.

Uir iustus aut omni potestate seculari exui-
tur. aut si aliqua cingitur non sub illa curua-
tur ut superbus timeat sed eam subiicit ut hu-
milior innotescat. Probatum hoc apostolico ex-
emplo qui datam sibi potestatem etiam nec ad
hoc quod licebat usus est. sed dum posset uti. licen-
tia abnuuit seseque ut paruulum in medio eorum
quibus preceat ostendit. Qui in appetendis ho-
noribus seculi aut prosperitatibus instanti desudat
labore et hic et in futuro vacuus inuenitur a re-
quie. Tantoque sarcinis peccatorum grauatur.
quanto a bonis operibus alienus existit. Quanto quisque
apostolice secularis honoris dignitate sublimatur. tanto
gruius curarum ponderibus aggruatur. eisque magis me-
te et cogitatione subiicitur quibus sublimitatis gradum pro-
ponit. Nam ut quidam patrum ait. omne quod desuper eminet

plus afficitur merorib⁹ q̄ honoribus gaudet.
Quāto quisq; curis mūdi maioribus occupatur
tanto facilius vicij⁹ premitur. Si enim vir va
let peccā animi⁹ deuitate quietus. quāto magis
seculari occupacōne deuincit⁹. non statim vtile
est omne potestatis insigne. s; tunc vere est vti
le si bene regatur. Tūc enim gerit bene quādo
subiectis pdest quibus terreni honores pferūt
Potestas bona est deo donāte. ut malū timore
coherceat. nō timere ut malū committat. Nichil
autē prius q̄ p potestātē peccādi habere liberta
tē. nichilq; infelic⁹ mali agēdi felicitate. Qui
intra seculū bñ tpalit̄ imperat. sine fine in ppe
tūū regnat. ⁊ de gloria hui⁹ seculi ad eternam
tūl meat gloriā. Qui vero prauē regnū exercēt
post vestem fulgētē. ⁊ lumina lapilloꝝ nudi et
miseri ad inferna torquēdi descendūt. Reges a
recte agēdo vocati sūt. ideoq; rectē faciēdo regis
nomē tenet peccādo etiā amittitur. Nā ⁊ viros
sāctos p inde reges vocari in sacris eloquijs.
eo q; recte agāt sēfusq; pprios bñ regāt. et mo
tus sibi resistentes. racōnabili discrecōne cōpo
nāt. Recte ḡ illi reges vocāt qui tā semetipsos
q̄ s̄bictos bñ regēdo modificā nouerūt. Qui
dā ipsū nomē regiminis ad immanitatē trans
uertūt crudelitatis. dūq; ad culmē potestatis
venerint. in apostasiā cōfestim labūtur. tātoq;

cordis timore se extollūt ut cūctos subditos
in sui cōparacōne despiciant. eosq; quibus pre
esse dīgit non agnoscant. Quibus congrue per
ecclesiasticū dicitur. Dūcem te cōstituerunt no
li extolli. sed esto in illi quasi vnus ex illis. Dū
mundi reges sblimiores se ceteris sentiāt. mor
tales tamen se esse cognoscant. Nec regni glo
riam seculo in qua sublimātur aspiciant. sed o
pus qđ secum ad inferos deportent intendant
Si ergo carebūt huius tēporis gloria. illa agāt
que post finem sine fine possideant. Dum apo
stolus dicat non est potestas nisi a dō. quomō
dominus per pphetam de quibusdam potestati
bus dicit. Ipsi regnauerūt sed non ex me. Qua
si diceret non me propicio sed irato. Vnde et in
ferius per eundem pphetam dicit. Dabo inquit
tibi regem in furore meo. Quo manifestius elu
cet bonam malāq; potestatem a dō ordinari. s;
bonam propicius. malā iratus. Reges quando
boni sunt muneris esse dei. quādo vero mali sce
leris esse populi. Scđm enim meritum plebūm
disponitur vita rectorū. testante yob. Qui reg
nare facit ypocritam ppter peccata populi. Ira
scēte enim dō talē rectorē populi suscipiūt qlē
p peccō merētur. Nōnūq; p malitia pleb. etiam
reges mutāē. Et qui āte videbātur esse boni ac
cepto regno fiunt iniqui.

Qui recte vtitur regni potestate ita se pre-
 stare omnibus debet. ut quanto magis hono-
 ris celsitudine daret. tanto se ipsum mente humi-
 liet. proponens sibi exemplum humilitatis dauid
 qui de suis meritis non tumuit sed humiliter se deiciens
 dicit. Vilis incedam et vilis apparebo ante dominum
 qui elegit me. Qui recte vtitur regni potestate
 formam iusticie facit magis quam verbis instruit.
 Ille nulla prosperitate erigitur nulla aduersitate
 turbatur. non inicitur propriis viribus. nec recedit
 a deo cuius. Regni fastigium humili presidet a-
 nimo. Non enim delectatur iniquitas. non inflat cu-
 piditas. sine fraudatione alicuius ex paupe divi-
 tem facit. Et quod iusta cupiditate a populo extor-
 quere poterat. misericordie clementia donat. De-
 dit deus principibus prelatum pro regimine popu-
 lorum. et illi eos preesse voluit cum quibus eis una
 est nascendi moriendi que condicio. Prodesse enim
 debet populis principatus non nocere nec domi-
 nando premere. sed descendendo consulere ut vere sit
 utile hoc potestatis insigne ut domini dei pro-
 ne utantur membra christi. Membra quippe christi fideles
 sunt populi quos dum ea potestate quam accipiunt
 optime regunt. bonam utique vicissitudinem deo
 largitori restitunt. Bonus rex facilius ad iusticia-
 am a delictorum lapsu transferatur ut noueris hic

esse casum illic profectum. In proposito eius
esse debet numquam egredi a veritate. Quod si casu si-
tubare contigerit mox refugere debet.

De patientia principum.

Cap. 10.

Plerumque princeps iustus etiam malorum et
prores dissimulare novit. non quod iniquitati
eorum consentiat. sed quod aptum tempus correcti-
onis expectet. quando eorum vicia. vel emenda-
re valeat vel punire. Multi aduersus principes
coniurationis crimine deteguntur. sed probare
volens deus demeritiam principum. illos male
cogitare permittit istos non deserit. Dum illorum
malis istos bene facit. dum culpas quas illi a-
gunt. isti mira patientia indulgent. Reddere
malum pro malo. vicissitudo iusticie est. sed
qui demeritiam addet iusticie non malum pro
malo culpatis reddit. sed bonum pro malo of-
fensis impit.

De delictis principum vel exemplis. Cap. 11.

Difficile est principem regredi ad melius
si vicis fuerit occupatus. Populi enim
peccantes iudicem metuunt. et a malo
suo legibus coercentur. reges autem nisi solo
dei timore metuque gehenne coerceantur libere
in preceptis prouent. et per abruptum licentie in om-
ne faciunt viciorum labunt. Quanto quisque in superi-
ori constitutus est loco tanto in maiori versatur periculo

Et quanto splendoris honore celsior quisq; est
tanto si delinquat peccato maiori obnoxius est
Potētes enim potenter tormēta paciūtur. Cui
enim plus cōmittit. plus ab eo exigitur. etiā cū
vsura penarū. Reges vitam subditoꝝ facile ex
ēplis suis & edificāt vel subuertūt. Ideoq; prin
cipem non oportet delinquere. ne formā peccan
di faciat. peccati eius impunita licentia. Nā rex
qui ruit in vicijis. subiectis abrupta ostēdit ex
rozis. sicut legiē de iherobā qui peccauit et pec
care fecit isrl. Illi enim ascribit quidq; exem
plo eius a subditis ppetratur. Nam sicut non
nulli subditoꝝ bonozū principum deo placita
facta sequūtur. ita facile multū praua eorum ex
empla sectantur. Pleriq; autē eorum apud ini
quos principes necessitate magis q̄ voto mali
existunt dū imperijs eozū obediunt. Nonnulli
autem sicut p̄mi sūt sequi reges in malum. ita
pigri sunt imitari illos in bonū. Sepe vñ mali
reges peccāt. inde boni iustificātur. dū preceden
tū cupiditatem a maliciā corrigūt. Nā reueā
peccis eoz cōicāt si qđ illi diripuerūt ētētēt isti
Cuius peccatū quisq; sequitur. necesse est ut e
ius penam sequatur. Neq; enim est impar sup
plicio cui⁹ errori q̄sq; par est ac vicō.
Rđ principes legibus teneātur. Cap. 72.

Iustum est principem legibus obtemperare suis.
Tunc enim iura sua ab omnibus custodien-
da existimet quoniam et ipse legibus suis reuerentiam
prebet. Principes in terrenis legibus suis. nec
in se posse dampnare iura que in subditis constituunt
Iusta est enim eorum uocis auctoritas si quod popu-
lis prohibent. sibi licere non paciatur. Sub reli-
gione discipline potestates subiecte sunt et quous-
culmine regni sint predicti vinculo tamen fidei
tenentur astricti. ut fidei christi suis legibus predi-
cant. etiam fidei predicacionem moribus bonis con-
seruent.

De potestate principum in ecclesia. Capitulum. 17.

Princes seculi nonnumquam intra ecclesiam po-
testatis adepti culmina tenent. ut per eam
dem potestatem disciplinam ecclesiasticam mu-
niant. Ceterum intra ecclesiam potestates necessa-
rie non essent nisi ut quod non preualeret sacerdotes
efficere per doctrine sermonem. potestas hoc im-
peret per discipline terrorem. Sepe pro regnum ter-
renum celeste regnum proficit. ut qui intra ecclesi-
am positi contra fidem et disciplinam ecclesie agunt
rigore principum conterantur. Ipsamque disciplinam
quam ecclesie vitalis doctrina exercere non preualet
ceruicibus superbiorum potestas principalis imponat et
ut uenacionem mereatur. uirtute patris incipiat Cog-
noscat principes seculi debere se reddere rationem

pro ecclesia. quā a cristo tuendam suscipiunt.
Nam siue augetur pax et disciplina ecclesie p
fideles principes siue soluat ille racone ab eis
erigit q̄ eorū potestati suā ecclesiam credidit.

De iudiciis.

Cap. 72.

Ad delictū pertinet principum qui prauos
cōtra voluntatem dei populis fidelib⁹ prefe
rūt. Nam sicut populi delictū est. quando prin
cipes mali sunt. sic principis est peccatū quādo
iudices iniqui existūt. Bonus iudex sicut nocte
ciuib⁹ nescit. ita prodesse omnib⁹ nouit. A
lijs enim prestat sententiā iusticię. alijs bonita
tem iudicia sine personarū acceptōne suscipit.
non infirmat iusticiā auaritię flamma. nec stu
det auferre alteri qd̄ cupiat sibi. Boni iudices
iusticiam ad op̄tinēdam salutē eternam susci
piunt. nec eam munerib⁹ acceptis distribuūt
ut dum de iusto iudicō tp̄alia lucra nō appetūt
premio eterno ditē. Omnis qui recte iudicat
staterā in manu gestat. in vtroq; pensu iustici
am et misericordiā portat. p̄ iusticiā promit pec
cati sententiā. per misericordiā peccati temp̄ae
penam. ut iusto libramine quedā per equitatē
corrigat. quedā vero per miseratōem indulge
at. Qui dei iudicia oculis suis proponit. semper
timēs tremēsq; in omni negotiō reformidat ne
de iusticie tramite deuians cadit. et vnde non

Iustificatur inde potius depreetur.

De prauis iudicibus.

Cap. 77.

Neminem stultorum vel improborum opere
tere iudicem esse. Nam stultus per ignaui
am ignorat iusticiam. improbus autē per cupi
ditatem corrumpit ipsam. magis q̄ dicat veri
tatem. Grauius laceratur a prauis iudicibus
pauperes. q̄ a cruētiſſimis hostib; Null⁹ enim
predo tā cupidus in alienis. q̄ iudex iniqu⁹ in
suis. Latrones in accessis faucib; ac latebrosis
latentes insidias ponunt. isti palam rapacita
tis auaritia seuiunt. Hostes in alienorum san
guinem tantum intendunt. iudices mali qua
si crudelissimi carnifices ciuū oppressione sua
subiectorum vitā extingunt. Qui enim destru
ant multi sunt. rari sūt qui populos legum mo
deracōne regant. Plerumq; a boni iudices sūt
sed ministros raptores habent. Horum figurā
ut ait quidam tamq̄ stilla pingitur atq; descri
bitur. Ipsa quidem humana specie formatur. s;
capitib; caninis acūcta et circumdata fertur.
Nō aliter quibusdā potestatibus accidit. ut ip
sorum humanitate. immamitas iniquorū soci
orū perturbet. Sepe iudices mali cupiditatis cau
sa aut differunt aut puertunt iudicia. nec fini
unt certa pecū negotia. quousq; mafubia eoz
q̄ causantē exhauriāt. nō causā s; dona cōsiderāt

et sicut negligētes sunt in discussione causanā
um. sic in eorū dāpno solliciti sunt. Iudices pra
ui iuxta pphete verbū. quasi lupi vespere non re
linquūt in mane. hoc est. de presentis vite omo
dis tātū cogitāt. nō de futuris. Vita enim ista
vesperū. futura vero mane accipitur. Et bene a
it quasi lupi. quia more luporū cuncta diripiūt
et vix pauca pauperibz derelinquūt.

De verbosis et iracūdis iudicibz. Cap. 76.

Uerbosi iudices et elati. ut sapientes videan
tur. non discutūt causas s̄ asserunt. sicqz
cōturbant iudicij ordinem dum nō suo contētū
iudicō aliena presumūt. Quidam dū iudicare
incipiūt irascuntur. ipsāqz iudicij sententiam
in infamā vertunt. De quibus recte per pphetā
dicit. Qui cōuertit in furore iudiciū. Qui enim
iratus iudicat in furore iudiciū mutat. et aēte p
fert sententiā quā agnoscat. Furor iudicis in
uestigatōnem veri nō valet attingere. qz mēs
eius turbata furore. absrutatōe alienatur iu
sticie. Iracūdis iudex iudicij examē cōtueri nō
valet. qui a caligine furoris non videt. Qui re
cte autē repulsum furore discutit. facili⁹ ad con
tuendā veritatem mētis serenitate cōsurgit. et
sine vlla perturbatōne ad equitatis intelligen
ciam peruertit.

De psonaz acceptōne.

Cap. 77.

Non ē in iudicō p̄sona discernēda s̄ causa.
Scriptum est enim. nō accīpias personam
in iudicō. Et iterū. Non miseretis pauperi in
iudicio. Qui enim cōsanguinitatis vel amicitie
fauore siue inimicitiarū odio iudiciū peruertūt
sine dubio in x̄pm qui est veritas et iusticia pec-
care noscuntur. Iniqui iudices errāt in verita-
te sententię. dum intendūt in qualitatem per-
sone. et exulcerant sepe iustos. dum improbe de-
fendunt iniquos. Qui autē recte presidete stu-
det nec patrē palpare nouit. nec cobibere a iu-
sticia didicit.

De muneribz.

Cap. 18.

Qui recte iudicat et premium inde remunere
rationis expectat. fraudem in dominum per-
petrat. quia iusticiam quā gratis impitire debu-
it accepōne pecunie vendit. Bona male vtuntur
qui iuste pro tempali lucro iudicant. Tales
quippe ad veritatē non iusticie defensio s̄ amor
premi p̄uocat. Quibz si spes nūmi s̄trahitur
cōfessim a iusticie defensione recedunt. Accep-
tio munerum preuaricacō veritatis est. Vnde
et pro iusto dicitur. Qui exultat manus ab om-
ni munere in cælis habitat. Diues muneribus
cito corrumpit iudicem. pauper autem
dum non habet quod offerat. non solum au-
diri cōtempnitur. s̄ etiā cōtra veritatem opp̄rimē

Cito violatur auaritia iusticia. nullaq; reus p
timeſcat culpā quā redimere nūmis exiſtimat
Plus enim obſinet mētē cēſoris amor lucri q̄
equitas iudicij. Tres ſunt numez acceptōes
quib; iuſticiā humana vanitas mutat. id eſt
fauor amicitiarū. adulaō laudis. ⁊ corporāl ac
ceptō muneris. Facili; aut puerſitur animus
iudicis. rei corporali munere quā gratie laudis
q; fauore. Quatuor modis humanū iudiciū
puerſit. timore. cupiditate. odio. amore. Timo
re. dum metu alicuius poteſtatis. veritatē loq̄
paueſcimus. Cupiditate. dū premio alicuius
muneris corūpimur. Odio. dū cōtra quēlibet
aduerſari molimur. Amore. dū amico. l. pp̄m
quīs preſtare cōtendimus. Hīs enim quatuor
cauſis ſepe equitas violaē. ſepe innoctia leditē

De teſtibus.

Cap. 19.

T ſi mendaciū gratis dicitur. quanto ma
gis ſi veniale queratur. neq; enim deerit
multiplex ouentus falſorū. ſi tantū preſētia ſit
nūmorū. Teſtis falſidicus tribus eſt perſonīs
obnoxius. Primo deo. quē piurādo cōtempnit
Secdo iudici. quem mēciēdo fallit. poſtremo in
noctie. quā falſo teſtimonio ledit. Teſtibus
falſis cōiudis tarte mendacij falſitas repitur
Quod ſi ſepati fuerint ex animo iudicātis. cito
manifeſtaē. Nā ſicut in vnitare p̄uoz grādis

est fortitudo. ita et in separacōne maior infirmi-
tas fraudulentie cito reprehenditur menda-
cium. ffalci dicorū enim testimoniu sibi non cō-
uenit. Vnum pene crimen habent et qui fal-
sitate promit. et qui veritatē suppressit. q̄ et il-
le obesse vult. et iste prodesse nō vult. Peior au-
tem est testis qui ledit. q̄ qui prestare nō vult.
Nam ille malignus est. iste inutil. Iniquus te-
stis q̄ uis sua falsitate veritatē corrumpat rebz
qz impediatur. animo tamē nichil dampni confi-
ciet. erit autem ille apud deum cōdempnatus.
quā aduersus innocētē falsum testimonium
vel dicat. vel dicētibz credit. Nam non solum
ille reus ē. qui falsum de alio profert. sed et hīs
quī cito aurem criminibus p̄bet. Quī metu po-
testatis veritatem occultat. iracundiam sibi ce-
litus prouocat. quā plus pertimescit hominēz
q̄ diuinam trepidat indignacōem. Beatus au-
tē ius testimonio innocēs ab scelē obiecto purgat
impi⁹ cui⁹ p̄dicōne etiā iniqu⁹ perimit. neqz e-
nim decet xp̄ianū mortū obnoxios prodere. et ad
effundendum sanguīnem infeliū vocem te-
stificacōis prebere. Sermo enim iusti hominis
tantum ad ministerium debet esse salutis. Ita e-
nim indignacōnes et tribulacōnes et immissio-
nes p̄ angelos malos.

De cauidicis.

Cap. 60.

Negociorū forensiū sedatores ppter primi
dilectionē. seculare negociū deserere debēt
aut certe manēte p̄mi caritate nogociū se
quātur terrenū. Sed q̄ perray est ut inter iur
gantes caritas maneat. postponenda ē rei cau
sacō ut pseueret dilectio. Antiqui forensiū elo
quenciā. taminam faciēdiā nūcupabant eo q̄
causidici incertaminib⁹ causay. ommissis que a
sunt veluti canes alcerut⁹ sese lacerāt. inegia
q̄ causarū ad iniurias suas omutāt.

De oppressorib⁹ pauperum.

Cap. 61.

Pauperū oppressores tunc se sciāt grauari
digna sentēcia. quādo p̄ualuerint hijs
quos nocere voluerint. Nā tanto atrocius in
futuro supplicō odempnandi sūt. quāto hic fore
cius contra miserorū vitam inualuerint. Audi
ant iudices a qui p̄sunt populis. q̄ pro tpali
bus molestijs quas plebibus ingerūt eterno
incendio cremabunt. testante domino p̄ ysaiā
p̄phetam. Iratus sū inquit super populū meum
a dedi eos in manu tua. non posuisti eis miseri
cordiā. aggravasti iugū tuum valde. Descende
in puluerē. sede. tace. a intra tenebras. Veniet
sup te malū. a nescies vnde ortū est. et irruet su
per te calamitas quā non poteris erpiare. Ve
niet sup te repēte miseria quam nescis. Magis
mala faciētib⁹. q̄ mala patientib⁹. dolē debem⁹

Illi enim mala faciēdo in malū proficiūt. isti
paciēdo a malo corrigūtur. Deus autē p̄ malas
volūtates alioꝝ in alijs multa opat̄ bona. Ma
lignāciūm hoīm volūtas neq̄q̄ potest impleri
nisi deus dederit p̄tātē. Nā dum hoies deo p̄mit
tēte malum qđ cupiscūt p̄ficiunt. ipse d̄: facē
qđ permittit. Inde est qđ scriptū est p̄ p̄phetam.
Si erit malum qđ domin⁹ nō fecit. Verūptamē
qđ im̄q̄ malum ex voluntate q̄rūt. id circo de⁹
p̄ficiendū dat potestātē p̄ suā bonā volūtātē. q̄
de nostro malo ipse multa opatur bona. Qui
dam cum dei voluntate resistunt nesciētes dei
consiliū faciunt. quo noueris sic deo subiecta
esse omnia. ut a ipse qui eius dispensacōne ad
uersantur. eius impleant voluntatem. Propte
rea in hac vita boni in d̄. a malis. ut ite
rum in illa vita mali iudicentur a bonis. Sive
ut etiam sit hic bonis temporalis afflictio a illic
eterna retributio. Id circo necessarij sunt ma
li. ut quociens boni offendunt. flagellentur a
malis. Hinc est qđ assur virgam furoris fuit
statur dominus. Sed quociens ita fit. de dei in
dignacōne procedit. ut deus per illos in eos se
uiat quos flagellādo emendare desiderat. s̄ ille
iustissima voluntate. illi vero p̄cutere crudeli in
tēcōe sicut p̄ p̄phetā dicit̄ de eodē assur. Ip̄e autē
nō sic arbitrat̄. s̄ ad ceterendū patū ē cor eius.

Ind. d. d. d. d.

Atrocē super eos diuinū furorem habebūt qui
eristunt psecutores a violenti fidelibz. Consolā
do enim eos quos ita iudicari deus pmitit per
ppterā loquit. Aduersus eos qui iudicauerūt
te ego iudicabo. a cibabo hostes tuos carnibus
suis a quasi a musto sanguine suo inebriabūē
Habet aliquē vsū a malorū iniquitas q̄ ele
ctos dei suis moribus lamiant. ac per hoc vita
impioꝝ sibi d̄perit. iustorū autē non perit. sed
p̄ficiat. dum eos mali p̄turbacōnis exercitio ad
presentem odiendā vitam a futuram d̄siderā
dam erudiāt. Interdum enim p̄dest prauorū
pueritias vtilitati iustorū dum eos malitia su
a erudiūt et ad regna celozū requirenda mole
stia t̄pali impellunt. Probat̄ hoc exemplis
isrl̄itice plebis que tunc durius angebatur in
egipto. quando oportebat eā p̄ moysē ad terrā
repromissionis v̄uari. a ex mal̄ que in egipto
p̄tuebatur discedere a ad promissam patriā fe
st̄mare. Iniqui dū cōstancā iusti in persecucōi
bus aspiciūt mentis cōfusione tatescūt a dum
aduersa intentāt nec vincunt. tandem de sua p
ueritatis insania cōfunduntur. Stulti cōtra bo
nos studiū semper assumūt. quibz dum p̄spi
tas elucet iactātur. de suis meritis gloriātur. a
bonorum atq; iustoz̄ afflictionibus detrahunt
Dūq; cis adūsa v̄gerint mox ad blasphemā

ex pusillanimitate animi cōuertuntur. Quidā
simplicium nescientes dispensacōem dei in ma
lorum profectibus scandalizantur dicentes iux
ta pphetam. Quare via impiorū prosperabit &
bene est omnibus quī preuaricantur & inique
agunt. Quī ergo hoc dicunt non mirentur qđ
pauorum hoīm tpalē et caducā felicitatem as
piciūt. s̄ magis nouissima eorū intendant. qm̄
ta illis post hec eterna supplicia preparētur. di
cēte ppheta. Ducūt in bonis dies suos & subito
ad inferna descēdent.

De tribulacōibz iustorū.

Cap. 62.

Iustus in aduersis pbari se cognoscāt nō
deici. Viri s̄cti pl̄ formidāt prosa q̄ ad
uersa. qz dei seruos prosa deiciūt. aduersa ve
ro erudiūt. Ideoq; s̄cti viri ostācia ita portaē
debēt aduersa ut frāgi non queāt. Tūc magis
sūt oculi dei sup iustos. quādo eos affligi ab in
quis puidētia supna pmitit. nam tūc eis gau
dia eterna disponūtur. qm̄ presētī tribulacōne
pbāt. Oēs tribulacōes hui⁹ vite. aquis span
tur pterereūtibz ppterea qz si qđ in hac vita tri
bulacōis acciderit. nō stat s̄ celerit̄ tñsit. Quī vi
te futuē p̄mia diligēter excogitat mala oīa vite
p̄ntis eq̄nimit̄ portat. qm̄ ex illi⁹ dulcedine hu
ius amaritudiēz tēpat. & ex et̄nitate illi⁹ breui
tatē hui⁹ despiciat tñsitoria. Sc̄uaq; diūso malo

tpali pro vtilitate eoz est quod vite istius ma
la perferūt. quia dū in dolore grauātur cupidi
tatis et luxurie vicōrūq; ceterozum mala non
appetunt. Plus pdesse salutē temptacōnes se
culi q̄ prosperitates. nā ex prosperitate itur in dete
rius. ex temptacōnis dolore pficitur in melius
Vnusquisq; ad tēptacōnē animi preparare debet
min⁹ enim dū suspecta habetur temptacō gra
uat. dure autē premit si inspeate aduenerit. Sa
pientis est cōtra omnia aduersa ante medita
ri. nec inuenire casus debet quem non consilia
eius. preueniant.

De amatorib; mundi.

Cap. 63.

Mundi amatores non solum ex eo rei sūt q̄
Infima pro fūmis appetūt. verum etiam ex
miseri p hoc q̄ cū graui erumpna ad ipsa de fide
rata ptingunt. Grauius torquet impius mun
di exaggerādo omnia. q̄ iustus tollerando ad
uersa. Qui enim bona mūdi diligit. velit. nolit
timoris et doloris pene succūbit. Qui pl⁹ q̄ opor
tet res trāsitōias diligit maiorē sibi ingerūt
dolorem res ablata. q̄ amorem pcuriebant pos
sesse. Cum graui dolore amittūt. que cum mag
no amore habentur. Minus autē carendo dolo
mus. que min⁹ possidendo diligimus. Sciant se
culi lucra sectātes q̄ tum sint vana l aduersa
que diligūt que nec in hoc seculo sine cōtēcōne

115

gravi cōquirunt a pro quibus in futuro suppli-
cio penas dabūt. Hijs qui in volūtate deside-
rū persistunt secularium. bene testimoniū pphete
degruūt dicentis. *Factus est effraym panis sibi
cinericius q̄ non reuersatur. id est ita obruūt
cecitāte secularis amois. ut nūq̄ resipiscūt ad
dominum amorem retorquere mētis. Multis
mortuus est mundus. ipsi tamē vicissim mundo
mortui non sūt. Bona enim seculi diligunt. a ta-
men ipsa que diligūt minime cōsequūtur. In v-
troq; vacui. quia a futura perdūt. et presentia
nō acquirūt. Egestas est electorū q̄ pegrinan-
tur a bonis sempiternis a in hoc exilio diuicijs re-
morātur. Egestas est reproborū q̄ habundāt
vicijs a virtutib; vacuāt. seq; esse imopes nesci-
unt. Qd̄ p̄batur per apocalipsym Johānis q̄ cō-
tra amatores huius mūdi sic ait. *Diuis q̄ diues
sum a locuples et nullius egeo et nescis. quia
tu es miser a miserabilis a pauper a secus a nu-
dus. Glorie temporalis sequaces mīdi sunt fo-
ris fulgore potentie. interius tamen vacui sunt
elacōe superbie. Sicut calami exterius quidem
nitent. sed interius vacuantur. Ob hoc ergo
reprobi exterius ut calamus mīdi interius
vacui. electi vero exterius quasi arborum corti-
ces. interius vero solidi qui precioso cultui ce-
dūt. Audiant reprobi pphetam queadmodū**

detestatur eorum corporalia ornamenta. et quos successus habeat. cultus oppositus et ornatus. Hoc est pro suaui odore fetore. et pro zona funiculū. et cetera. Legant prophetam diuites. quorum spes opulencia est. audiāt eū dicentem. Quāto enim quisque potencia minor est. tanto magis liber a peccato est. Nam patrimonium grāde. temptatio grauis est. Plus venerantur homines in hoc seculo pro tpali potencia quā pro sanctitatis reuerencia. Suscipiunt enim quod magis diuites. et quod homines sunt omnino despiciunt. Sunt quidam iusti qui sine lesione cuiusque suis rebus utuntur. Ite sunt quidam diuites humiles quos non inflat supbia rerū. veluti plerique fuerunt sancti veteris testamēti. qui et affluebant diuitijs et tamen humilitate pollebant. At contra quosdam superbos diuites rerū copia facit elatos quorum non sunt opes in vico sed voluntas. Nam crimē in rebus non est sed in vsu mentis. Est elatio pauperū quos nec diuitie eleuant et voluntas in eis et sola supbia est. Vnde et si opes defunt propter timorem mentis. pulsusque superbi diuites odempnātur. Securus vult esse diues. pauper esse non vult. Sed quomodo erit diues quietus quē suis stimulis ipse ne careatur semper faciunt inquietū esse et timidū diuitem quā securū pauco sumptu contentum esse et pauperem. Bonis bene utuntur qui

diuicias sibi concessas in rebus salutaribus per
fruuntur. bonis male vtiuntur qui aut iuste pro te
pali lucro iudicant. aut aliquid boni pro vane
glorie appetitu faciunt. Malis male vtiuntur
qui noxias cogitationes operibus prauis perfi
ciunt. bene malis vtiuntur qui luxuriam carnis
coniugali honestate restringunt. Sed sicut ma
lo bene vti bonum est. sic bono bene vti melius est.
Et sicut bono male vti malum est. sic a malo male v
ti pessimum est.

De amatoribus misericordie.

Cap. 62.

Orauerunt in deum delinquent. qui diuicias a
deo concessas non in rebus spiritualibus sed in vti
bus prauis vtiuntur. Nesciunt enim impitice pau
peribus. oppressis subuenire despiciunt. et inde ma
gis auget delicta unde redime debuerant. Hoc
habet tantum bonum possessio presentium rerum. si
vitam reficiat miserorum. Propter hoc temptatio est
mundi lucis tantoque maiora supplicia in futuro da
bunt quanto a ipsa maiora sunt. Potentes enim potest
torem pacient. Terrena omnia seruando amitt
unt. largiendo seruamur. Primum enim retene
re perit. manet autem erogatum. Diu enim cum
rebus nostris durare non possumus. quia aut nos
illas moriendo deserimus. aut ille nos vincens
deseruit pro diuersitate usus. Alii de rebus munda
nis. peccat quos cupidi rapiunt. Alii vero saluantur

dum in eaz pulchritudine aditoris pulcherrimā
providēciam laudantes mirātur vel dū per mi
sericordie opus ex eis celestia bona merentur .
Misericordia a cōpatiēdo aliene miserie voca
bulū sortita est . Nullū aut in alieno misericors
esse potest q̄ diu prave vivēdo in se misericors
non ē . Quī enim sibi neq̄ est . cui bonus est . Nul
la scelera elemosinis posse redimi . si in peccatis
quisq; permanserit . Tunc enim fructu elemo
sinaz indulgētia cōceditur . quando ab scelez
opa desinitur . Verū est q̄ peccata omnia mise
ricordie opibus expurgētur . sed si iam caueat
peccare qui misericordiā impūtur . Ceterz nulla
est delictis venia . quādo sic precedit misericor
dia ut eam sequatur peccata . Nō est elemosina
que glorie magis causa q̄ misericordie impar
tatur intuitu . Quali enim intencōe ab vnoq; laz
gitur . taliter a apud deū recipiē . Qui enim hic
de bono ope laudem presentē appetit spem per
dit a gloriā mercedis in futuro nō recipit . Dū
enim causa iactācie paup pasūt . etiam ipsum
misericordie opus in peccatū cōvertit . In tan
tū elemosinarū opa peccata extingunt atq; in
tantū ad regnum futuri seculi proficiūt . ut etiā
iudex celestis in iudicō futuro veniēs in dextera
consistentibus dicat . Esuriui et dedistis michi
manducare . Sitiui a dedistis m bibere . Hospes

eram a collegistis me. Nudus et opulstis me.
Quibus etiam bene promittit dicens. Venite
benedicti patris mei percipite paratum vobis re-
gnum. His autem quos nulla precedentia ele-
mosinarum facta sequuntur eterni iudicis voce
sic dicitur Esuriui a non dedistis michi mandu-
care. Sitiui a non dedistis michi bibere. Quibus
iuste dicitur. Discedite maledicti in ignem eter-
num. quoniam paratus est dyabolo a angelis eius.
Qui hic misericordiam non impit. illic pietatis
fructum non inueniet. exemplo ardentis diuitis
qui in inferno ad tenuissima petenda compul-
sus est. quod hic tenuissima negare non timuit. Quid
retribui subtilius quid districtius poterat. Sicut
tam aque ardens percit qui micam panis nega-
uerat epulas. Sero diues oculos aperuit. quan-
do lazarum pauperem requiescentem vidit.
quem iacentem ante ianuas videre desperit. Non
solum qui esurientia a siti a nudo beneficium
largitatis impedit. Et si quod aliud indigentia largi-
tur. sed a qui inimicum diligit. a lugentia affectum compassi-
onis a consolacionis impit. a in quibuslibet necessitati-
bus consilium adhibet. eleosinam paulo dubio facit. Nam a
doctrina et discipline bonum eleosina est. et elemosi-
ne carnali eminentior est. Quicumque non egens pos-
sit. cum se indigentem similet. a toto illi corde omise-
redum orat. Et licet ille qui fortasse falsam indigentem

spem preferat. is tamen qui simpliciter impie
fructum iusticie non amittit. Quavis quisque sic
egens nullus tamen unde tribuat indigenti excu
sationem inopie potest obtinere. quando ex pre
cepto saluatoris etiam calicem aque frigide prece
piamur indigenti prebere. Nam si aliud non ha
bentes id ipsum benigne tribuamus. mercedem
procul dubio non amittimus. Ceterum si amplius
possimus a egestate simulando minus largimur
non egerem sed deum fallimus cui conscientiam
nostram abscondere non possumus. Due sunt ele
mosine. vna corporalis. egeri dare qui potest
eis. altera spiritalis. dimittere a quo Iesus ex
siteris. Harum prima adhibenda est miseris
sed a malis. Erit ergo semper quod impie a si non
pecuniam vel salutem a gratiam. Non erit elemo
sina cum moratione prebenda ne committat tri
sticia merces peat dispensata. Tunc autem be
ne tribuitur. quando cum mentis hilaritate pre
betur. Unde et apostolus. Hilarem inquit da
torem diligit deus. Metuendum est itaque ne
pauper aut cum tedio nostro accipiat oblata
aut ne omnino pretermisus merens tristisque
recedat. De rapinis alienis elemosinam facere
non est officium misericordie. sed emolumentum
sceleris. vnde et Salomon. Qui offert inquit sacri
ficiam de rapina pauperum. tanquam si quis videt met

filium in conspectu patris sui. Qui enim iniuste tollit
iuste nunquam distribuit. nec bene alteri prebet quod
ab alio male extorquet. Magnū scelus est res
pauperum prestare diuitibus. et de sumptibus
inopum. acquirere fauores potentum. arenis
terre aquam tollere et flumina que non indigent
irrigare. Nonnumquam largitas diuitum prodiga
non ad utilitatem sed ad elationem effunditur.
Compati hypocritis qui non ad edificandam doctrinam
audientium sed ad sue glorie exaggerandum cumu-
lum. Reprehensibilis est superflua. effusio lar-
gitalis. Nam qui modum seruat auarus nulli est
sed omnibus est largus. dispensator non debet
esse prodigus. sed discretus. Largiri enim debet
quātum oportet. ut tenendo mensuram sufficiat
at plurimis.

De prauitate huius vite.

Cap. 67.

Quāntum in hac vita est licitū operari bonum
illuc namque non iam operatio expectatur. sed retri-
butio meritorum. Nec vita impiis longa et grata est
in oculis aut iustorum amara et breuis. Et licet
vita ista breuis sit. moras tamen sibi fieri credi-
tur. quia quantumlibet breue sit tempus spacium. tamen
et si uiuenti parū est. amanti procul dubio lon-
gum est. Qui vite presentis longitudinem. non de
suo spacio. sed de eius fine considerat. quod sit bre-
uis et misera. satis utiliter pensat. Vita enim

presens quia ipsis suis incrementis deficit bre-
uis est. Suo enim augmento perit. dum id q
videtur in futuro proficere. in preterito deficit
Item ex ipso esse breuis vita presens ostendi-
tur. ex quo non permanet sed finitur. Tota
enim consummatis filis a vita hominis exple-
tur diebus singulis. Quam diu in hac vita vi-
uitur. queritur vtrum augmentum an redit⁹ de-
crementū dicatur. Sed quomō recte dici possit
augmentum. qd per dimensiones etatū. ad mor-
tis attenditur decrementū. Qui vitā longam q̄
ris ad eam tende vitam p qua cristian⁹ es. id
est eternam. non ad istā ad quam ad erudieu-
dum te descendit. vita eterna. id est crist⁹ ve-
rum a caro cōiunctus hec est enim vita vitalis
nam ista mortalis est. Mori oportet hominem
in carne. mūdo. ne moriatur in anima xpō. Nā
tunc quisq; viuere creditur. si scdm seculū mo-
riens. in solo deo viuere delectatur. De mora
vite istius tedium patit iustus. eo q ad deside-
ratam patriā tarde perueniat. a vite presentis
erumpnas seuius amittit.

De Exitu.

Cap. 66.

Quamuis sancti huius vite erumpnis libe-
rari se cupiant. cito volētes exire de corpore
dei dispensacōe tñ plerūq; diu in hac vita vsāe
ut p lō gū tollerātie experimētū solidius eorum

pacientia roboretur. Multi hanc vitam tedio
habent. et tamen mori timent quod plerisque in an-
gustia contingere solet. Sicque contrario affectu
et viuendi habent tedium. et moriendi metum.
Sollicite debet unusquisque viuere et sepe terminum
uite sue considerare ut de contemplatione illius
huius seculi blandicias caueat. Scriptum est
enim. In omnibus operibus tuis memorare no-
uissima tua. et in eternum non peccabis. Veni-
ti exitus ignorantia. incerta est. et dum mori
quisque non existimat tollitur. Unde unusquisque
festinet. ne in iniquitatibus suis rapiatur simul
que finiatur vita cum culpa. Nam intentor dyabo-
lus. eos quos viuentes accendit ad vitia. subi-
to morientes pertrahere nititur ad tormenta.
Sepe diuites in hac fallaci vita. dum de poten-
cie gloria vel rerum habundantia gestiunt. re-
pente hora qua nesciunt improviso exitu rapiun-
tur. atque absorbente profundo. cruciandi eter-
nis gehenne incendijs deputantur. De quibus
per prophetam dicitur. Ducunt in bonis dies
suos et in puncto ad inferna descendunt. Ini-
quus moriens quam imitatione sua multos ad
culpam trahit delectatione peccati. multos reuo-
cat a culpa terrore tormenti. Quod etiam psal-
mista testatur dicens. Letabitur iustus cum
viderit vindictam impiorum manus suas lauabit

in sanguine peccatorum. In peccatorum enim sanguine mori-
entium iuste lauant manus. quod dum eorum pena con-
spicitur. aspicietis vita mundat. Cum enim tal-
erudelis exitus cernitur. non solum qui viderit refugit
sed etiam alios ab imitatione illius quanta valuerit
exhortatione persuadet. In exitu anime vite eorum
nimio terre metu incerti utrum ad premium an ad
supplicium transeant. Quidam electi in fine suo purgan-
tur a leuibus quibusdam peccatis. quidam vero in ipso
fine hilarescunt. eternorum contemplatione bonorum.
Quauis enim quisque in hac vita sit iustus. tamen
cum de isto corpore egreditur pertimescit. ne dignus
supplicio sit. Nullus enim homo est absque peccato nec
quisquam potest de dei securus esse iudicium. cum etiam de
ociosis verbis reddenda sit ratio. Finem iustorum
optimum commendat veraciter tranquilla. ut ex eo in-
telligatur sanctorum consortium habere angelorum. ex
quo ab hoc corpore sine dura veraciter tolluntur.
Prauos autem homines apostate angeli excipiunt
moriētes. ut eis sint ipsi tortores in penis que fue-
runt suasores in vicinis. Et si pietas pro defunctis
fidelibus iubeat flere. fides tamen pro eis vetat lu-
gere. Illi enim deplorandi sunt in morte. quos mi-
seros infernis ex hac vita recipit. non quos ce-
lestis aula laudandos inducit.

Explicit Tercius libris Iheronimi Episcopi de summo bono.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Omnino
in
impu-
pna.
a. Det
quid
nolunt
indom
Primo
non de
con de
vis op
erunt
tas m
is. Qu
re hie
zum h
e ipse
hu ope